

Osobitná správa

**Európsky inovačný
a technologický inštitút
musí zmeniť svoje
mechanizmy vykonávania
a niektoré prvky svojej
koncepce na dosiahnutie
očakávaného dosahu**

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Viac doplňujúcich informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete.
Sú dostupné cez server Európa (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2016

Print	ISBN 978-92-872-4209-9	ISSN 1831-0931	doi:10.2865/632604	QJ-AB-16-003-SK-C
PDF	ISBN 978-92-872-4217-4	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/26253	QJ-AB-16-003-SK-N
EPUB	ISBN 978-92-872-4225-9	ISSN 1977-5776	doi:10.2865/321084	QJ-AB-16-003-SK-E

© Európska únia, 2016

Rozmnožovanie je povolené len so súhlasom autora.

V prípade použitia či reprodukcie obrázku v rámečku 1 na strane 10 je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľa autorských práv.

Osobitná správa

**Európsky inovačný
a technologický inštitút
musí zmeniť svoje
mechanizmy vykonávania
a niektoré prvky svojej
koncepce na dosiahnutie
očakávaného dosahu**

(podľa druhého pododseku článku 287 ods. 4 ZFEÚ)

V osobitných správach EDA sa predkladajú výsledky vybraných auditov výkonnosti a auditov zhody, ktoré sa týkajú konkrétnych rozpočtových oblastí alebo tematických oblastí riadenia. EDA vyberá a navrhuje tieto audítorské úlohy tak, aby mali maximálny dosah, pričom sa zohľadňujú riziká pre výkonnosť či zhodu, výška súvisiacich príjmov alebo výdavkov, budúci vývoj a politický a verejný záujem.

Tento audit výkonnosti uskutočnila audítorská komora IV, ktorej predsedá člen EDA Milan Martin Cvikl a ktorá sa špecializuje na audit príjmov, výskumu a vnútorných politík, správy finančných a hospodárskych záležitostí a inštitúcií a orgánov Európskej únie. Audit viedol člen EDA Alex Brenninkmeijer, pomáhali mu: vedúci jeho kabinetu Antonius Moonen, atašé Raphael Debets a stážista Michael Schuppan; hlavný manažér Paul Stafford, vedúca audítorskej úlohy Maria Echanove a audítori Alexandre Hugé, Eddy Struyvelt a Juan Vazquez Rivera.

Zľava doprava: R. Debets, A. Hugé, M. Schuppan, A. Brenninkmeijer, P. Stafford, M. Echanove, A. Moonen.

Bod

Glosár a skratky

I – IX Zhrnutie

1 – 13 Úvod

1 – 2 Európa je v oblasti inovácie pozadu

3 – 6 Posun zamerania politiky EÚ smerom k inovácii

7 – 13 Európsky inovačný a technologický inštitút

7 – 8 Poslanie a cieľ EIT

9 – 13 Ako funguje?

14 – 18 Rozsah auditu a audítorský prístup

19 – 103 Pripomienky

19 – 23 Základný princíp EIT je opodstatnený

24 – 68 Niektoré zásadné prvky neboli primerane navrhnuté

25 – 26 Vedomostný trojuholník sa na úrovni Komisie náležite nezohľadňuje

27 – 33 Nedostatočne vymedzený koncept financovania EIT založeného na doplnkových činnostiach

34 – 37 Uvádzaný pákový efekt nie je preukázaný a vierohodný

38 – 39 Je nepravdepodobné, že ZIS dosiahnu finančnú udržateľnosť

40 Nadácii EIT (EITF) sa nepodarilo prilákať dodatočné finančné prostriedky

41 – 50 Každoročný proces dohody o grante nepredstavuje primeranú podporu pre inovačné činnosti ZIS

- 51 – 54 **Existujúce kľúčové ukazovatele výkonnosti nie sú prispôsobené na účinné monitorovanie**
- 55 – 57 **Podnikateľskú účasť by bolo možné zlepšiť**
- 58 – 62 **Model EIT dostatočne nestanovuje ciele na podporu existujúcich MSP**
- 63 – 64 **Nedostatočné konkrétne synergie a vzájomné dopĺňanie sa**
- 65 – 68 **Niektoré prvky EIT sa prijímajú pozitívne: dôraz na trh, dlhodobá perspektíva, autonómia ZIS a strediská spoločného umiestnenia**
- 69 – 95 **Vykonávanie modelu EIT je potrebné zlepšiť**
- 69 **EIT ešte nie je v plnej miere autonómny**
- 70 – 72 **EIT nenaplnil svoju úlohu investora zameraného na dosah**
- 73 **Mechanizmus konkurenčného financovania podhodnocuje výkonnosť**
- 74 – 79 **Partneri ZIS nesú značnú administratívnu záťaž a záťaž spojenú s auditom**
- 80 – 84 **EIT má nedostatok zdrojov a v minulosti bol zle riadený**
- 85 – 86 **Finančná podpora EIT je nerovnomerne rozdelená**
- 87 – 88 **ZIS chýba transparentnosť**
- 89 – 95 **ZIS stimulujú inovačnú sieť a podnikateľskú kultúru, k dnešnému dňu však existuje málo dôkazov o hmatateľných výsledkoch alebo dosahu**
- 96 – 103 **Budúcnosť**
- 97 – 98 **Zaviedli sa zásady finančnej udržateľnosti**
- 99 – 100 **Vymedzenie pojmu doplnkových činností ZIS bolo prehodnotené**
- 101 **Vypracujú sa zrozumiteľnejšie kľúčové ukazovatele výkonnosti**
- 102 **EIT sa snaží zapojiť viac krajín**
- 103 **V súčasnosti sa diskutuje o nových rámcových dohodách o partnerstve**

104 – 111 **Závery a odporúčania**

105 **Zdôvodnenie**

106 – 107 **Koncepcia**

108 – 109 **Vykonávanie a dosah**

Príloha I — Regionálne strediská spoločného umiestnenia v Európe

Príloha II — Ciele EIT

Odpovede Komisie

Dosah: Dlhodobé sociálno-ekonomické dôsledky, ktoré možno pozorovať po uplynutí istého času od ukončenia zásahu a ktoré môžu ovplyvniť buď priamych adresátov pomoci, alebo nepriamych adresátov, na ktorých sa pomoc nevzťahovala.

EDA: Európsky dvor audítorov.

EIT: Európsky inovačný a technologický inštitút.

Európa 2020: Európa 2020 je stratégiou EÚ pre rast na nadchádzajúce roky a jej cieľom je vytvoriť z EÚ inteligentnú, udržateľnú a inkluzívnu ekonomiku.

GR pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP: Generálne riaditeľstvo pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP v Európskej komisii má za úlohu presadzovať rámec pre európske podniky, ktorým sa podporuje rast. GR pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP sú zodpovedné za mnohé opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, najmä pre MSP, a na podporu rozvoja silnej a udržateľnej priemyselnej základne, ktorá bude konkurencieschopná vo svetovom rozsahu.

GR pre výskum a inováciu: Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu v Európskej komisii je zodpovedné za politiku v oblasti výskumu a inovácie Európskej únie a koordináciu súvisiacich činností. Financuje inovačné činnosti prostredníctvom rámcových programov, pričom v súčasnosti prebieha program Horizont 2020.

GR pre vzdelávanie a kultúru: Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru v Európskej komisii je výkonný odbor Európskej únie zodpovedný za politiku v oblasti vzdelávania, kultúry, mládeže, jazykov a športu. GR pre vzdelávanie a kultúru je dozorný orgán EIT.

Horizont 2020: Program Horizont 2020 je nástupcom RP7. Hlavným cieľom programu s pôvodným rozpočtom vo výške 77 mld. EUR na obdobie rokov 2014 – 2020 je zabezpečiť, aby Európa uskutočňovala výskum na svetovej úrovni, aby odstránila prekážky pre inovácie a aby sa uľahčila spolupráca verejného a súkromného sektora pri uskutočňovaní inovácií. EIT je súčasťou programu Horizont 2020.

Kľúčové ukazovatele výkonnosti: Kľúčové ukazovatele výkonnosti sa používajú na meranie faktorov, ktoré sú zásadné pre úspech organizácie.

Podnikateľský inkubátor: Podnikateľský inkubátor je organizácia určená na podporu úspešného zriadenia a ďalšieho vývoja podnikov. Často ponúka prístup k fyzickej podnikateľskej infraštruktúre, individuálne prispôbeným službám v oblasti podpory podnikania a príležitostiam na vytváranie sietí.

RP7: Siedmy rámcový program v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností bol hlavným nástrojom Európskej únie na podporu výskumu a inovácie v období rokov 2007 – 2013. EIT nebol súčasťou RP7.

Stredisko spoločného umiestnenia: Vytvorené a riadené znalostným a inovačným spoločenstvom, stredisko spoločného umiestnenia je geografická oblasť, v ktorej sídlia hlavní partneri vedomostného trojuholníka. Strediská spoločného umiestnenia poskytujú kancelárske priestory, v ktorých sa môžu inovátori fyzicky stretávať a spolupracovať.

Vedomostný trojuholník: Prínos vyššieho vzdelávania pre pracovné miesta a rast možno podporiť prostredníctvom úzko spätých účinných prepojení medzi vzdelávaním, výskumom a inováciou, čo sú tri strany vedomostného trojuholníka.

Výsledok: Okamžité zmeny, ktoré vznikajú u priamych adresátov na konci ich účasti na zásahu.

Základný výskum: Základný výskum pozostáva z experimentálnej alebo teoretickej práce vykonávanej najmä s cieľom získať nové poznatky o podstatných základoch javov a o pozorovateľných skutočnostiach bez plánovaného osobitného uplatnenia alebo použitia v praxi.

ZIS: Znalostné a inovačné spoločenstvo je vo veľkej miere autonómne partnerstvo vedúcich inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, výskumných organizácií, podnikov a iných strán zainteresovaných do inovačného procesu, v rámci ktorého sa prostredníctvom rozvoja produktov, služieb a procesov riešia spoločenské výzvy a podporujú sa inovatívni podnikaví ľudia.

I Nedostatočné prepojenia medzi svetmi vzdelávania, vedy a podnikania sa často citujú ako jeden z hlavných dôvodov, prečo sa Európe nedarí plniť výsledky v oblasti inovácií v porovnaní so svojimi konkurentmi. Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) bol zriadený v roku 2008 a jeho ambicióznym cieľom je túto zábranu prekonať. EIT má za úlohu posilniť inovačnú kapacitu EÚ „prostredníctvom presadzovania súčinnosti a spolupráce medzi [...] oblasťami vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácie na najvyššej úrovni a prostredníctvom ich integrácie, a to aj podporou podnikania“.

II EIT s pôvodným rozpočtom vo výške 3 mld. EUR na obdobie rokov 2008 – 2020 má významnú úlohu v rámci stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. EIT, ktorý zahŕňa celý reťazec inovácií na úrovni EÚ, od laboratória po trh, má za cieľ spájať najkreatívnejších a najinovatívnejších partnerov na svete z akademickej obce, výskumu a podnikania v oblasti významných spoločenských výziev, ako je klimatická zmena, energetická účinnosť, digitálne inovácie, zdravie a nerastné suroviny.

III EIT nie je výskumné centrum a priamo finančne neprispieva na jednotlivé projekty. Namiesto toho poskytuje granty znalostným a inovačným spoločenstvám (ZIS). ZIS vybrané na konkurenčnom základe sú nezávislé partnerstvá existujúcich podnikov, výskumných ústavov a univerzít. Vykonávajú predovšetkým: 1. odborné a vzdelávacie činnosti; 2. spoločný výskum zameraný na inováciu a 3. zriaďovanie a rozvoj inovatívnych podnikov.

IV Preskúmali sme, či je EIT účinný nástroj na podporu inovácií v EÚ. Zohľadňovali sme, či základný princíp a koncepcia EIT riešia potreby inovačných spoločenstiev, a hodnotili sme vykonávanie a monitorovanie činností EIT. Dospeli sme k záveru, že napriek opodstatnenému účelu komplexný operačný rámec a problémy s riadením EIT bránili jeho celkovej účinnosti.

V Hlavné dôvody na zriadenie EIT sú náležite podložené a vo všeobecnosti podporované jeho zúčastnenými stranami: nedostatočné prepojenie medzi podnikmi, výskumnými ústavmi a vyšším vzdelávaním, malá úspešnosť prenesenia výsledkov výskumu na trh a nedostatok podnikateľskej kultúry boli argumenty, ktoré odôvodňovali jeho zriadenie na účely riešenia týchto konkrétnych otázok. Vďaka EIT sa trom znalostným a inovačným spoločenstvám zriadeným v roku 2010 podarilo zoskupiť vyše 500 partnerov z rôznych disciplín, krajín a sektorov. ZIS sú autonómne a partneri ZIS si túto črtu EIT osobitne cenia. ZIS prostredníctvom EIT ponúkli nové príležitosti na vykonávanie inovačných činností a podporili podnikateľskú kultúru.

VI

Pri audite sa však zistili viaceré nedostatky v kľúčových pojmoch a operačných procesoch:

- a) model financovania EIT zahŕňa koncept doplnkových činností ZIS, ktoré nie sú financované EIT. Táto podmienka financovania má malú alebo žiadnu pridanú hodnotu a zbytočne komplikuje monitorovanie finančného príspevku EIT a predkladanie správ na túto tému;
- b) praktické opatrenia medzi EIT a ZIS, ako sú podmienky udeľovania grantov EIT znalostným a inovačným spoločnostiam, nie sú vhodné vzhľadom na charakter inovačných činností, ktoré EIT plánuje podporiť;
- c) finančná udržateľnosť ZIS je sporná. Podniky nie sú dostatočne zapojené do činností ZIS napriek tomu, že ich účasť bola pre EIT nevyhnutnou požiadavkou na to, aby bol úspešný. Financovanie EIT je sústredené v rámci niekoľkých krajín a obmedzeného počtu partnerov ZIS;
- d) ukazovatele výkonnosti a procesy monitorovania a podávania správ neposkytujú informatívny obraz o výsledkoch a vplyvoch.

VII

EIT po siedmich rokoch od svojho založenia ešte nie je úplne operačne nezávislý od Európskej komisie. Táto skutočnosť obmedzuje jeho rozhodovanie. EIT nie je predpokladaným inštitútom zameraným na dosah. Výkonnosť ZIS sa dostatočne nezohľadňuje pri spracúvaní konečnej platby na grant. EIT do roku 2015 len zriedkavo zamietol platby pre nedostatok výkonnosti.

VIII

Dosah nápravných opatrení, ktoré prijala Komisia a EIT v roku 2015, je ešte potrebné preveriť. Nasledujúce závery a odporúčania sú relevantné a musia sa monitorovať.

IX

Ak sa EIT chce stať prelomovým inovačným inštitútom, ako bolo pôvodným zámerom, je potrebné vykonať výrazné legislatívne a operačné úpravy, ktoré lepšie pomôžu realizovať inovačný potenciál EÚ. Odporúčame, aby:

- 1.) Komisia navrhla Európskemu parlamentu a Rade zmeniť právny základ pre EIT, v rámci ktorého by sa mal zrevidovať model financovania;
- 2.) dohoda EIT o grante: a) zahŕňala dlhšie obdobie ako kalendárny rok a b) bola podpísaná pred začiatkom činností;
- 3.) EIT opätovne zameral svoj prístup na dosah. Na tento účel by sa mal snažiť o väčšiu samostatnosť a o využívanie flexibility právneho základu programu Horizont 2020. Mal by predovšetkým prijať osobitné pravidlá prispôbivé potrebám partnerov ZIS. EIT by mal vyriešiť svoje problémy týkajúce sa zamestnancov, aby mohol priebežne monitorovať výkonnosť ZIS;
- 4.) EIT vypracoval analýzu založenú na dosahu. EIT by mal zefektívniť aj svoje procesy monitorovania a predkladania správ.

Európa je v oblasti inovácie pozadu

01

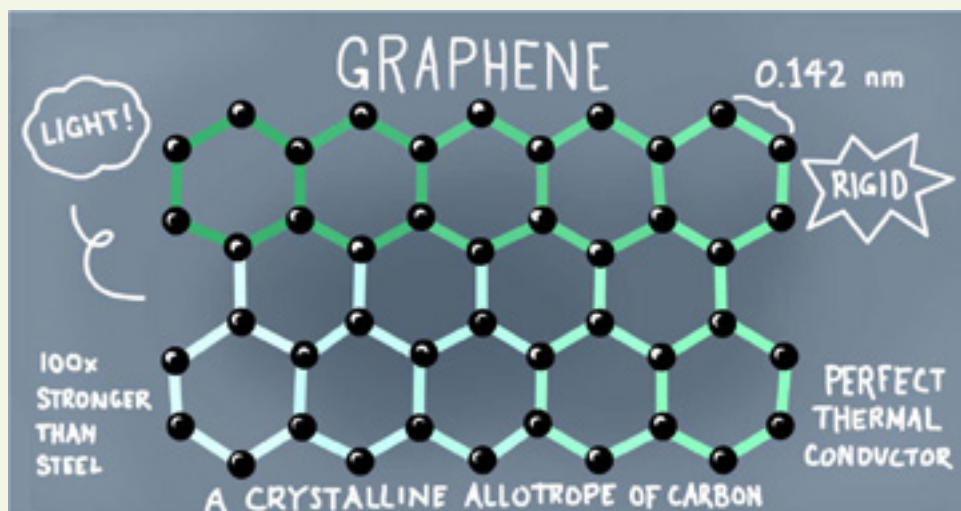
Výskum Komisie poukázal na to, že EÚ chýba inovačná kultúra, keď sa dobré myšlienky dajú ľahko premeniť na nové produkty a služby. Nepodarilo sa jej premeniť svoju excelentnosť v oblasti základného výskumu na inováciu stimulovanú trhom. V **rámčeku 1** je uvedený príklad tohto zlyhania, ktorý sa nazýva „európsky paradox“¹.

1 Teória vypracovaná v zelenej knihe Európskej komisie o inováciách z roku 1995.

Rámček 1

Európsky paradox – príklad grafénu

Grafén je štrukturovaný materiál založený na uhlíku, ktorý v roku 2004 objavil profesor fyziky na Univerzite v Manchestri Andre Geim. Pre svoje početné výnimočné vlastnosti (je ľahší ako oceľ, no silnejší a má vysokú tepelnú kapacitu a schopnosť elektrickej vodivosti) má grafén obrovský potenciál na široké využitie, od vysokovýkonných elektronických zariadení až po uskladňovanie energie.

Zdroj: www.sketchport.com, © Magicalhobo, 2014. Licenced under CC-BY

Od objavu grafénu bolo na celom svete vydaných vyše 11 000 patentov a patentových prihlášok súvisiacich s grafénom. Podiel Spojeného kráľovstva bol však nižší ako 1 percento, kým ázijské organizácie sa podľa Cambridge IP, spoločnosti technickej stratégie so sídlom v Spojenom kráľovstve, tvorili takmer dve tretiny.

Zdroj: Sarah Gordon: Za nedostatočnú výkonnosť patentov v Európe stojí byrokracia a náklady (*Red tape and cost lie behind Europe's poor patent performance*), Financial Times, december 2014.

02

EÚ sa v snahe vyriešiť tento problém usiluje stať znalostnou ekonomikou zameranou na ambiciózný program výskumu a inovácie. Stratégiou Európskej únie je „vytváranie prostredia priaznivého pre inovácie, ktoré uľahčuje skvelé nápady, ktoré sa pretransformovali na výrobky a služby, vďaka ktorým [...] ekonomika bude rásť a zvýši sa počet pracovných miest“². V **rámčeku 2** je vymedzený pojem inovácie, ktorá je v skutočnosti hlavným faktorom hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest.

- 2 Inovácia v Únii, iniciatíva v rámci stratégie Európa 2020 (http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm).

Rámček 2

Vymedzenie inovácie

Inovácia je zavedenie nového alebo významne vylepšeného výrobku (tovaru alebo služby) alebo procesu, novej marketingovej metódy alebo novej organizačnej metódy do podnikateľskej praxe, organizácie pracovného miesta alebo vonkajších vzťahov. Minimálna požiadavka inovácie je, aby bol výrobok, proces, marketingová metóda alebo organizačná metóda pre firmu nový (alebo výrazne zlepšený).

Inovačné činnosti sú všetky vedecké, technologické, organizačné, finančné a komerčné kroky, ktoré v skutočnosti vedú alebo by mali viesť k zavedeniu inovácií. Inovačné činnosti zahŕňajú aj výskum a rozvoj, ktorý nie je priamo spojený s vytvorením konkrétnej inovácie.

Zdroj: OECD/Európske spoločenstvá, Príručka z Osla – usmernenia na zhromažďovanie a výklad inovačných údajov, 2005.

Posun zamerania politiky EÚ smerom k inovácii

03

Neschopnosť Európy zmeniť vynálezy na dobre predajné tovary a služby viedla k tomu, že EÚ prehodnotila svoje politiky v oblasti výskumu. Verejné politiky EÚ sa tradične sústredili na základný výskum³, ktorý je poháňaný skôr zvedavosťou ako nejakým potenciálnym využitím na trhu. Základným predpokladom bolo, že základný výskum bude poháňať aplikovaný výskum, čo na druhej strane povedie k inovácii a komercializácii. Tieto politiky však často nebrali do úvahy absorpčnú kapacitu trhu a potrebu podpory inovácií požadovanú súkromným sektorom.

- 3 Hlavnými príjemcami v rámci predchádzajúcich európskych rámcových programov v oblasti výskumu a vývoja boli výskumníci mimo podnikateľského sektora (Priebežné hodnotenie siedmeho rámcového programu – správa expertnej skupiny, 12. novembra 2012).

04

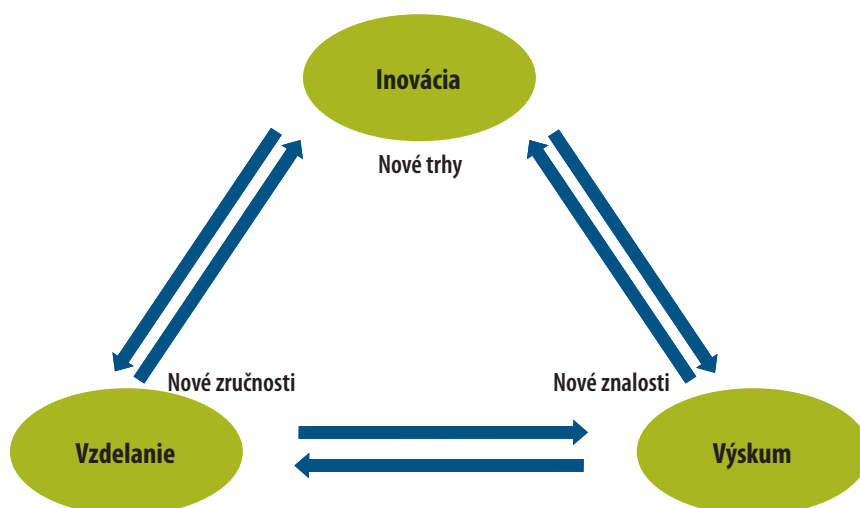
Európska komisia kladie väčší dôraz na koniec inovačného cyklu s cieľom pri-
nieť výsledky výskumu na trh. Na rozdiel od jeho predchodcov sa z programu
Horizont 2020 (súčasný rámcový program pre výskum a inováciu) vyslovuje
financuje inovácia. Zaviedli sa nové verejné nástroje EÚ, ako sú verejno-súkromné
partnerstvá (napr. STI⁴), systémy úverových záruk (napr. RSFF⁵) a rizikový kapitál
(napr. GIF⁶), na posilnenie inovácie Európy a ďalšiu podporu podnikateľskej účasti
na inovačných činnostiach⁷.

05

Tieto inovačné iniciatívy EÚ však v malej miere zohľadňovali prepojenia medzi
hlavnými zúčastnenými stranami „vedomostného trojuholníka“, t. j. prepojenie
medzi výskumom, vzdelávaním a inováciou (pozri **obrázok 1**). Hospodársky rast
je založený na širšom dobre fungujúcom „znalostnom a inovačnom systéme“,
v ktorom majú zásadný význam produktívne interakcie medzi všetkými aktérmi
inovácie. Lepšie pochopenie týchto vzťahov v rámci vedomostného trojuholníka
podporilo vytvorenie nového verejného programu určeného na podporu celého
inovatívneho ekosystému.

Obrázok 1

Vedomostný trojuholník

Zdroj: EDA.

- 4 Spoločné technologické iniciatívy sa zaviedli na lepšie riešenie potrieb v špecializovaných oblastiach výskumu. Sú to nezávislé orgány EÚ s účasťou priemyslu a v niektorých prípadoch členských štátov.
- 5 Finančný nástroj s rozdelením rizika bol zriadený na zlepšenie prístupu k dlhovému financovaniu pre výskumné inštitúcie, najmä v prípade investícií do výskumu, technologického rozvoja a inovácie s vyšším rizikom.
- 6 Fond pre rýchlorastúce a inovačné MSP v rámci Programu pre konkurencieschopnosť a inovácie poskytuje rizikový kapitál pre inovačné MSP a MSP s vysokým potenciálom rastu.
- 7 Jedným z často citovaných dôvodov nedostatočnej výkonnosti EÚ je nízka účasť podnikov na výdavkoch na výskum a rozvoj. Podľa Eurostatu výskum a rozvoj vykonávaný v rámci podnikateľského sektora sa v roku 2012 rovnal 1,30 % HDP EÚ-28 v porovnaní s 2,49 % v Japonsku (údaje za rok 2010) a 1,83 % v Spojených štátoch (údaje za rok 2011).

Zhrnutie

06

Komisia predstavila „širokú inovačnú stratégiu pre EÚ, ktorej cieľom je premene-
nie investícií do znalostí na výroby a služby“, a navrhla vytvorenie špecifického
orgánu, ktorý by „fungoval ako magnet pre najlepšie mozgy, nápady a firmy
z celého sveta“⁸. Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) začal fungovať
v roku 2008.

Pôvodné logo EIT

Európsky inovačný a technologický inštitút

Poslanie a cieľ EIT

07

Cieľom EIT je preklenúť priepasť medzi univerzitami orientovanými na výskum
a trhovu orientovanými firmami. Koncept EIT spočívajúci v integrovanom prístu-
pe k vedomostnému trojuholníku je jedinečný spôsob verejného programu EÚ
na podporu inovácie a podnikania. Okrem toho má EIT výslovný cieľ, ktorým je
jasné zameranie na dosiahnuteľné výsledky a konkrétne prínosy pre spoločnosť
„využívaním výsledkov výskumu pri vytváraní vysokohodnotných výrobkov
a služieb“⁹.

08

EIT so svojím rozpočtom vyše 300 mil. EUR na obdobie 2008 až 2013 a 2,7 mld.
EUR pôvodne naplánovaných na obdobie 2014 až 2020 zohráva významnú úlohu
v stratégii Európa 2020 a „... prispieva k trvalo udržateľnému európskemu hos-
podárskemu rastu a konkurencieschopnosti posilňovaním inovačnej kapacity
členských štátov a Európskej únie v snahe riešiť hlavné výzvy európskej spoloč-
nosti. Toto poslanie plní prostredníctvom presadzovania súčinnosti a spolupráce
medzi oblasťami vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácie na najvyššej
úrovni a prostredníctvom ich integrácie, a to aj podporou podnikania.“¹⁰ EIT je te-
raz zahrnutý do súčasného rámcového programu pre výskum a inováciu Horizont
2020¹¹.

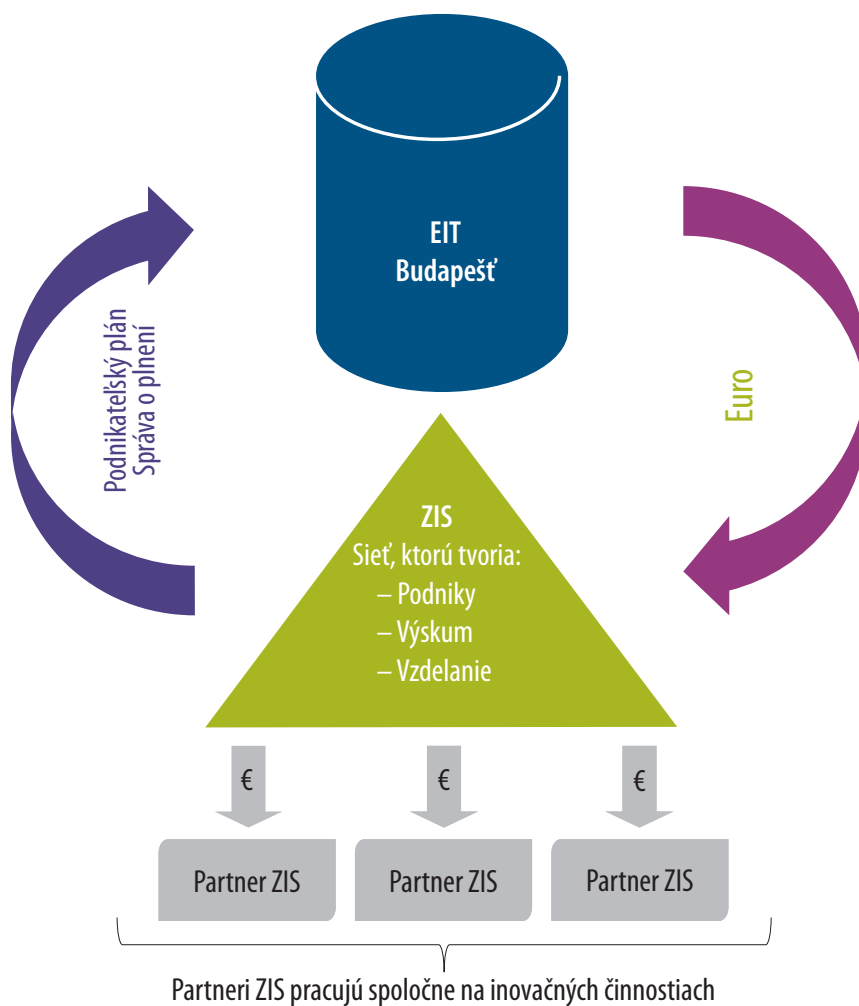
- 8 KOM(2005) 24 v konečnom znení z 2. februára 2005: Spoločne pracujeme na hospodárskom raste a zamestnanosti: nový začiatok lisabonskej stratégie.
- 9 Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1312/2013 z 11. decembra 2013 o strategickom inovačnom programe Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT): príspevok EIT k vytváraniu inovatívnejšej Európy (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 892).
- 10 Článok 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1292/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 294/2008, ktorým sa zriaďuje Európsky inovačný a technologický inštitút (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 174).
- 11 Program Horizont 2020 bol zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1291/2013 z 11. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 104). Je to následnícky program RP7 a bude trvať od roku 2014 do roku 2020. Má rozpočet 77 mld. EUR.

Ako funguje?

09

EIT funguje ako decentralizovaný orgán EÚ pod dozorom GR Európskej komisie pre vzdelávanie a kultúru. Má sídlo v Budapešti. EIT nie je výskumné centrum a priamo finančne neprispieva na jednotlivé projekty. Inštitút však udeľuje granty znalostným a inovačným spoločenstvám (ZIS), štruktúrovaným partnerstvám existujúcich podnikov, výskumných ústavov a univerzít (partneri ZIS). ZIS sú v centre činností EIT a sú hlavným prostriedkom, pomocou ktorého by mal EIT plniť svoje ciele (prehľad modelu EIT je uvedený na **obrázku 2**).

Obrázok 2 Prehľad modelu EIT

10

ZIS by mali zabezpečiť, aby sa vízia a zásady EIT transformovali do účinných opatrení. ZIS sa vyberajú na základe súťažnej výzvy založenej na prioritných témach s vysokým spoločenským dosahom. EIT vybral na finančnú podporu päť ZIS – pozri **obrázok 3**. Každé ZIS je zastúpené samostatnou organizáciou, právnym subjektom ZIS, ktorý uzatvára zmluvné dohody s EIT.

Obrázok 3

Päť ZIS vybraných a financovaných EIT

ZIS	Poslanie	Počet partnerov ZIS	
EIT Digital	Poháňať vedúce postavenie Európy v oblasti inovácie IKT pre hospodársky rast a kvalitu života	115	Začali v roku 2010
Climate-KIC	Vytvoriť príležitosti pre inovátorov na riešenie zmeny klímy a formovanie svetového hospodárstva	209	
KIC InnoEnergy	Stať sa vedúcim motorom pre inovácie a podnikanie v oblasti energie z udržateľných zdrojov	242	
EIT Health	Zrýchliť podnikanie a inovácie v oblasti zdravého životného štýlu a aktívneho starnutia, čím sa európskym špičkovým talentom poskytujú nové príležitosti a zdroje v prospech všetkých občanov	209	Začali v roku 2015
EIT Raw Materials	Zintenzívniť konkurencieschopnosť, rast a príťažlivosť európskeho sektora surovín prostredníctvom radikálnej inovácie a podnikania	115	

Zdroj: EDA/EIT.

11

V dohode o grante EIT je stanovený maximálny ročný finančný príspevok a vymedzené portfólio činností, ktoré musia ZIS vykonať v kalendárnom roku, v ktorom bol podpísaný grant. Naplánované portfólio všetkých činností ZIS je potrebné zahrnúť do podnikateľského plánu ZIS, ktorý je prílohou k dohode o grante. Tieto činnosti ZIS možno ďalej rozdeliť do štyroch hlavných akčných línií:

- i) vzdelávanie;
- ii) inovačné projekty;
- iii) podnikanie;
- iv) riadenie a ďalšie prevádzkové náklady ZIS.

12

V rámci akčnej línie vzdelávanie EIT financuje činnosti v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na magisterskej a doktorandskej úrovni, pričom sa zameriava na dosiahnutie podnikateľských a inovačných zručností. V rámci druhej akčnej línie vykonáva projekty orientované na inováciu konzorcium partnerov ZIS vybraných prostredníctvom internej súťažnej výzvy, ktorú organizuje a riadi právny subjekt ZIS. Cieľom je preklenúť inovačnú priepasť medzi výskumom a trhom financovaním projektov, ktorú sú prepojené s činnosťami v oblasti rozvoja podnikateľskej činnosti¹². Akčná línia podnikanie má za cieľ podporiť zakladanie podnikov pomocou inkubátorov a urýchliť rozvoj podnikania prostredníctvom finančnej a technickej podpory pre rast startupov. Jedným z hlavných cieľov je skrátiť čas uvedenia na trh v prípade nových podnikov prostredníctvom demonstračných aktivít, zážitkových centier (*experience labs*) a prieskumov trhu.

13

Štvrtá akčná línia zahŕňa výdavky súvisiace s riadením ZIS a jeho stredísk spoločného umiestnenia. Každé ZIS má regionálne strediská spoločného umiestnenia po celej Európe (pozri **prílohu I**). Sú to fyzické miesta na stretnutie a spoluprácu koncipované na účely lokálnej inovácie.

12 Dôraz na obchodné aplikácie je hlavným rozdielom oproti tradičným projektom spoločného výskumu, ako sú projekty navrhnuté v rámci súťažných výziev RP7.

Rozsah auditu a audítorský prístup

14

Cieľom auditu Dvora audítorov bolo posúdiť, či je EIT účinný nástroj na podporu inovácie v EÚ. Preskúmaný bol najmä základný princíp, koncepcia a vykonávanie EIT s cieľom posúdiť, či je tento nový nástroj na správnej ceste k splneniu svojho všeobecného cieľa, ktorým je podpora inovácie EÚ integrovaním vedomostného trojuholníka.

15

Audit prebiehal od decembra 2014 do júna 2015 a týkal sa činností ZIS a EIT v rokoch 2010 až 2014. EIT podnikol v roku 2015 viaceré iniciatívy, ktoré sú opísané v bodoch 96 až 103. Stretli sme sa so zástupcami týchto subjektov:

- GR Európskej komisie pre vzdelávanie a kultúru;
- sídla EIT;
- troch právnych subjektov ZIS;
- siedmich partnerov ZIS;
- piatich stredísk spoločného umiestnenia¹³.

16

Partneri ZIS boli vybraní na základe významnosti financovania EIT, ktoré získali. Druhé kritérium bolo použité na zabezpečenie toho, aby partneri ZIS vo vzorke zahŕňali všetky ZIS, ktoré sa začali v roku 2010, a všetky typy organizácie predstavujúce tri strany vedomostného trojuholníka (t. j. univerzity, výskumné ústavy a firmy). Na základe vzorky boli overené i činnosti ZIS financované EIT.

17

Audítorský prístup dopĺňal:

- webový prieskum na získanie názorov partnerov ZIS¹⁴;
- kvantitatívnu analýzu nákladov vykázaných ZIS za obdobie rokov 2010 – 2014;
- preskúmanie odbornej literatúry o inovácií a EIT;
- analýzu iniciatív EIT a Komisie počas nášho auditu a po našom audite.

18

Ešte pred auditom bolo zorganizované stretnutie hlavných zainteresovaných strán v snahe lepšie porozumieť hlavným problémom, ktorým musí EIT čeliť. Ako zdroje informácií boli použité aj údaje a závery z výročného auditu Dvora audítorov týkajúceho sa účtovnej závierky EIT.

13 Nachádzajú sa v Grenobli (ZIS InnoEnergy), Londýne (Climate-ZIS a EIT Digital) a Štokholme (EIT Digital a ZIS InnoEnergy).

14 ZIS poskytli e-mailové adresy len v prípade 298 partnerov ZIS (z 546), pričom 113 z nich odpovedalo na prieskum úplne, čo predstavuje 38 % mieru odpovedí.

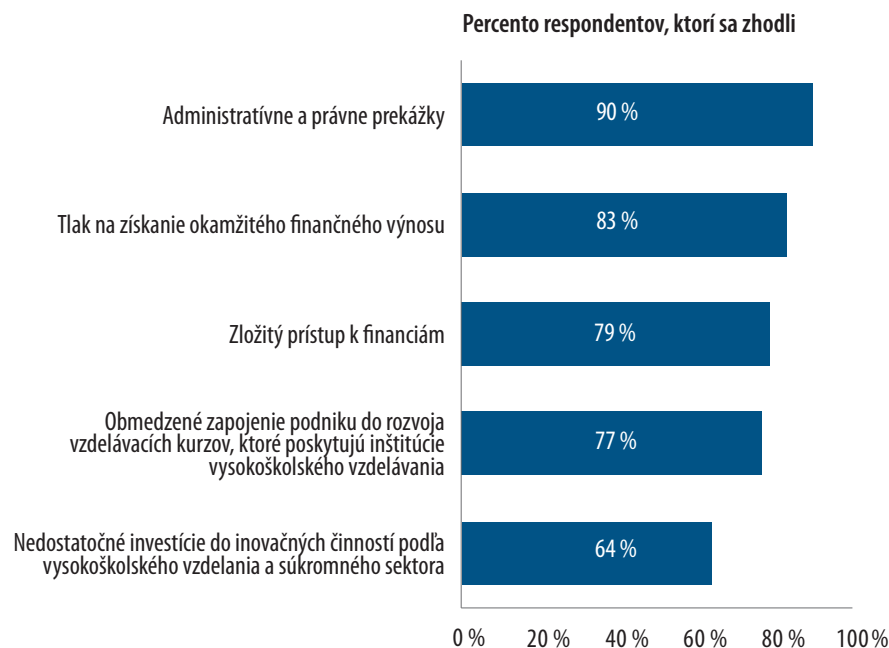
Základný princíp EIT je opodstatnený

19

Zúčastnené osoby a väčšina partnerov ZIS, ktorí odpovedali na prieskum, zastávajú názor, že hlavné prekážky inovácie sú podľa významu pre respondentov prieskumu (pozri **obrázok 4**):

Obrázok 4

Hlavné prekážky inovácie podľa respondentov

Zdroj: EDA.

20

Ako ďalšie prekážky inovácie v EÚ sa uvádzali: príliš mnoho rôznych mechanizmov verejného financovania s ich vlastnými pravidlami, ktoré oslabujú celkovú efektívnosť systémov verejnej podpory; prílišná roztrieštenosť výskumného úsilia v rámci EÚ, ktorá vedie k nákladnej duplicitě; nedostatok spoločných stratégií a/alebo synergii v programoch EÚ s inými programami EÚ, národnými a lokálnymi programami, ktoré podporujú inováciu; existencia rôznych právnych systémov na vnútroštátnej úrovni bráni cezhraničnej inovácii; nedostatok účinného vnútorného trhu EÚ, čo ešte viac komplikuje komercializáciu nových výrobkov/služieb v ďalších krajinách EÚ.

21

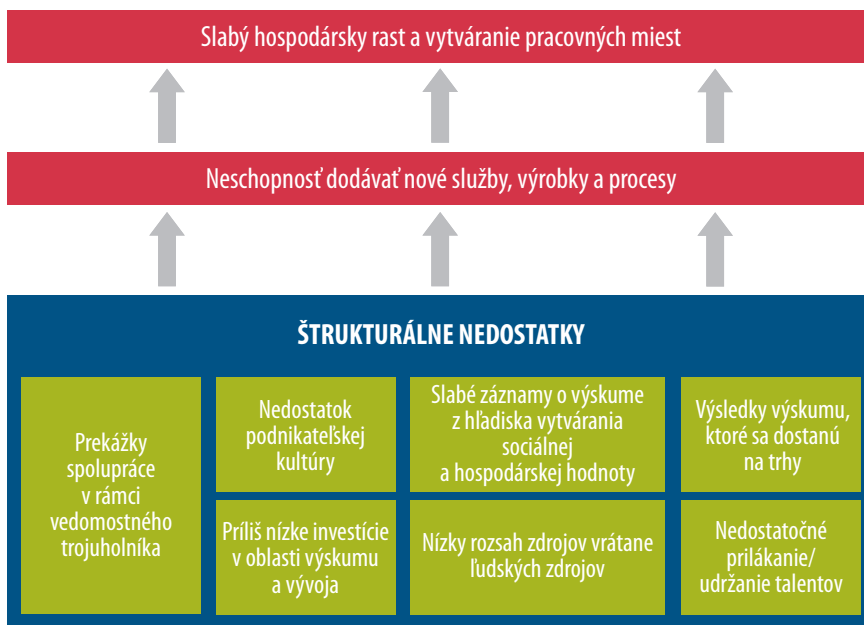
Takmer 80 % respondentov v prieskume súhlasilo s tým, že verejné programy podporujúce inováciu nie sú dostatočne nasmerované na využitie na trhu. Tento názor sa potvrdil aj počas rozhovorov. Podľa 66 % respondentov sú ciele EIT relevantné na riešenie hlavných prekážok, ktoré zabraňujú inovácii v Európe – pozri ciele EIT v **prilohe II**. Všetky konzultované osoby potvrdili dôvody, ako aj to, že je potrebné zriadiť nový nástroj EÚ (EIT), ktorý by sa líšil od existujúcich nástrojov.

22

Zlyhania trhu, ktoré plánuje riešiť EIT (pozri **obrázok 5**), sú štrukturálne nedostatky, ktoré bránia inovácii a následne predstavujú prekážku pre hospodársky rast a vytváranie pracovných miest. Podnikateľská kultúra je nedostatočne rozvinutá. Nedostatok komercializácie výsledkov a nízka úroveň spolupráce medzi univerzitami orientovanými na výskum a trhovo orientovanými firmami sú často citované ako hlavné dôvody, pre ktoré EÚ nespĺňa výkonnosť v otázke inovácií. Vyššie vzdelanie nie je dostatočne zamerané na podporu inovátorov a podnikateľov. Vo vyššom vzdelávaní je potrebné, aby sa do vzdelávacích programov začlenili inovačné a podnikateľské zručnosti.

Obrázok 5

Zlyhania trhu, ktoré EIT plánuje riešiť

Zdroj: EDA.

23

Cieľom EIT je teda venovať sa prioritne presunu svojich činností vyššieho vzdelávania, výskumných a inovačných činností na podnikateľský kontext a ich komerčné využitie. Konceptia EIT má síce opodstatnený základný princíp, no na požadovaný účinok je ešte potrebné počkať.

Niektoré zásadné prvky neboli primerane navrhnuté

24

EIT bol pôvodne koncipovaný ako inovačný verejný program. Modelom EIT sa zaviedli špecifické znaky, ktoré sa nenachádzajú v žiadnom inom nástroji EÚ podporujúcom inovácie. Napríklad jeho schopnosť podporovať celý inovačný ekosystém od vzdelávania po startup prostredníctvom projektov orientovaných na inováciu riadených početnými partnermi ZIS je jedinečná. Autonómia, ktorú majú ZIS, je ďalšou charakteristickou vlastnosťou modelu EIT, ktorú si jeho partneri obzvlášť cenia. Niektoré kľúčové prvky modelu EIT však neboli vhodne navrhnuté tak, aby sa z EIT stal účinný a prelomový verejný program.

Vedomostný trojuholník sa na úrovni Komisie náležite nezohľadňuje

25

Prvotná motivácia na zriadenie EIT vychádzala z predpokladu, že najslabší článok integrácie vedomostného trojuholníka bol medzi sektorom vysokoškolského vzdelávania a podnikateľskou komunitou. EIT bol z tohto dôvodu zaradený do právomoci GR pre vzdelávanie a kultúru, ktoré má veľa skúseností so vzdelávacími programami. GR pre vzdelávanie a kultúru teda prevzalo vedúcu úlohu v Komisii, napríklad ako pozorovateľ v správnej rade EIT.

26

Akčné línie inovácia a podnikanie, ktoré teraz čerpajú väčšiu časť finančných prostriedkov EIT, musia mať priamo dostupné odborné znalosti¹⁵. EIT by na tento účel mal mať pravidelný prístup k odborným znalostiam GR pre výskum a inováciu a GR pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP. GR pre výskum a inováciu má cenné skúsenosti s riadením výskumných a inovačných projektov a GR pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MPS má odborné znalosti o vytváraní nových podnikov. Tieto generálne riaditeľstvá však nemajú žiadny útvar poverený záležitosťami EIT a Dvor audítorov našiel málo dôkazov o ich aktívnej účasti.

15 V období rokov 2010 až 2014 predstavovala akčná línia inovačných projektov 42 % nákladov na činnosti financované EIT, podnikanie 22 % nákladov, vzdelávanie 14 % nákladov a iné náklady 22 % nákladov (pozri bod 0 až 13). Je potrebné poznamenať, že v metodikách jednotlivých ZIS existuje významný nesúlad, pokiaľ ide o meranie iných nákladov, ktoré tvoria najmä administratívne a prevádzkové náklady.

Nedostatočne vymedzený koncept financovania EIT založeného na doplnkových činnostiach

27

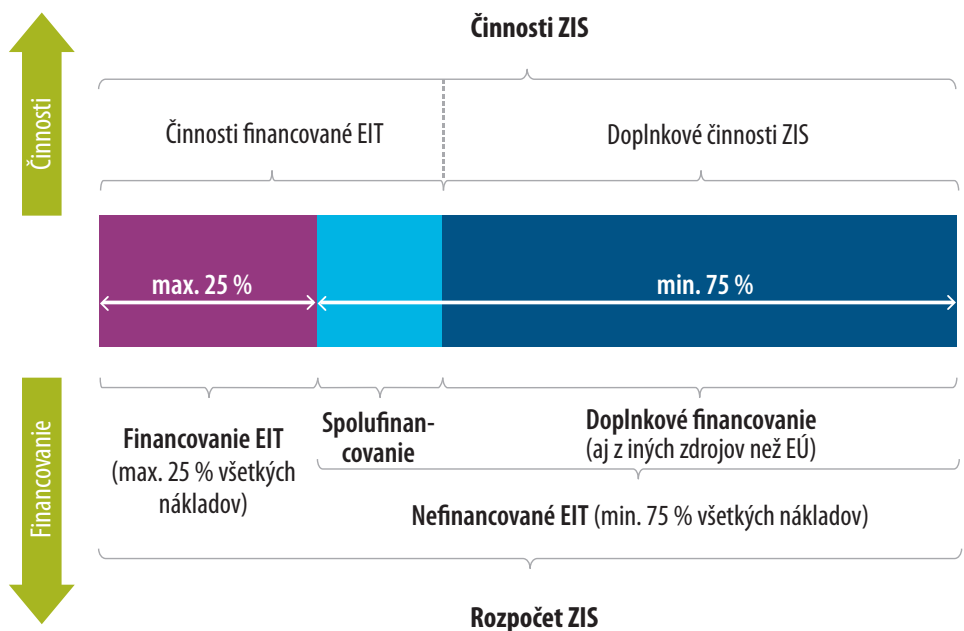
Inovačné činnosti vykonávané partnermi ZIS sú rozdelené do dvoch kategórií:

- a) činnosti financované EIT do výšky 100 %;
- b) doplnkové činnosti ZIS, ktoré nie sú financované EIT.

Rozdiel medzi týmito dvoma typmi činností je pre model financovania EIT zásadný, pretože určuje strop príspevku EIT. Finančné krytie EIT sa môže týkať najviac 25 % celkových nákladov ZIS (t. j. suma nákladov na činnosti financované EIT a nákladov, ktoré EIT nefinancuje – tento komplexný model je uvedený na **obrázku 6**).

Obrázok 6

Model financovania EIT

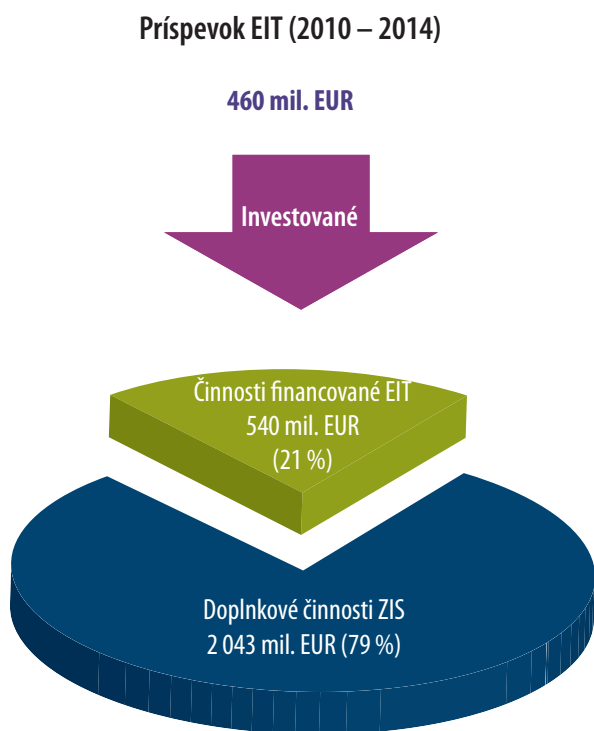
Zdroj: EDA.

28

V období rokov 2010 až 2014 prispel EIT na tri ZIS sumou 460 mil. EUR. Pomohol tak financovať inovačné činnosti vo výške 540 mil. EUR. Doplnkové činnosti ZIS boli vykázané vo výške 2 043 mil. EUR (z toho 10 % bolo financovaných z iných programov EÚ ako EIT, napr. projekty realizované v spolupráci v rámci RP7, schémy financovania ERC, projekty STI atď., a 23 % prostredníctvom ďalších vnútroštátnych alebo regionálnych verejných programov) – pozri **obrázok 7**.

Obrázok 7

Príspevok EIT na činnosti ZIS v období rokov 2010 – 2014

Zdroj: EIT.

29

Doplnkové činnosti ZIS boli nedostatočne vymedzené. Nedostatočne jasné vymedzenie malo za následok operačné ťažkosti partnerov ZIS, ktorí od EIT získali odlišný výklad toho, čo sa môže vykázať ako doplnkové činnosti ZIS a ako o nich predkladať správy. Na tento problém upozornilo jedno ZIS vo svojej správe o plnení v roku 2012: „nezadeinované doplnkové finančné krytie spôsobuje problémy s úplnou účasťou niektorých partnerov a s úplným vykázáním doplnkového zaistovania zdrojov, ktoré skutočne prinášajú“.

30

Doplnkové činnosti ZIS boli právne vymedzené až pri podpise dohôd o grante v roku 2014 medzi ZIS a EIT začiatkom štvrtého roka činnosti ZIS. Avšak ani toto vymedzenie nebolo veľmi užitočné, pretože doplnkové činnosti sú opísané len ako „činnosti [...] vykonávané [...] partnermi ZIS [...] zameranými predovšetkým na činnosti [ktoré musí ZIS vykonať na splnenie svojej úlohy]“. V usmerňujúcom dokumente EIT z roku 2014 s názvom Zásady financovania, monitorovania a hodnotenia činností ZIS sa uvádzalo, že takéto činnosti musia mať „jasnú súvislosť aspoň s jednou [činnosťou financovanou EIT] a nesmú sa financovať z príspevku EIT“. Zároveň sa v ňom uvádzalo, že náklady na tieto činnosti musia byť „úmerné nákladom [na činnosť financovanú EIT] a/alebo očakávanému dosahu, pokiaľ ide o podporu úlohy ZIS“.

31

EIT zaviedol v roku 2014 zásadu proporcionality na riešenie a predchádzanie výskytu prehnaných doplnkových činností ZIS. Posúdiť však, či sa kritérium „proporcionality“ dodržiava pre konkrétnu doplnkovú činnosť ZIS, je stále náročné vzhľadom na to, že neboli vydané žiadne ďalšie usmernenia a EIT nezaviedol žiadny konkrétny mechanizmus na systematické testovanie proporcionality. V dôsledku toho EIT počas kontroly doplnkových činností ZIS za obdobie 2010 až 2014 nezamietol žiadne náklady z dôvodu „neprimeranosti“.

32

Pred cyklom podnikateľských plánov na rok 2016 podliehali kritériá „mať jasnú súvislosť“ a „byť úmerný“ odlišným výkladom. Partneri ZIS, EIT a tí, ktorí kontrolovali výkazy nákladov¹⁶, si neboli istí, či by sa súvisiace náklady mali alebo nemali akceptovať pri výpočte maximálneho príspevku EIT (pozri príklad v **rámčeku 3**). Táto skutočnosť poškodzuje partnerov ZIS, pretože zamietnutie nákladov znamená zníženie finančného príspevku EIT.

16 Kontroly a audity vykonáva EIT, súkromní externí audítori a EDA.

Príklad doplnkovej činnosti ZIS s nie úplne „jasnou súvislosťou“ s činnosťou financovanou EIT

Jeden partner ZIS vykázal doplnkovú činnosť ZIS v hodnote 188 mil. EUR. Táto činnosť podľa finančného výkazníctva súvisela s inovačným projektom financovaným EIT vo výške 4,5 mil. EUR – pomer implicitných nákladov je 42 : 1. Suma tejto doplnkovej činnosti ZIS by bola dostatočná na podporu celého príspevku EIT pre príslušné ZIS v roku 2013. Na odôvodnenie súvislosti slúžil krátky dokument obsahujúci vysvetlenie, že partner sa zúčastňuje na mnohých činnostiach ZIS vrátane vzdelávacích programov a programov zriaďovania podnikov.

Chýba však presvedčivý dôkaz o „jasnom prepojení“ medzi účelom, na ktorý boli vynaložené náklady vo výške 188 mil. EUR, a inovačným projektom v hodnote 4,5 mil. EUR, ktorý realizovali ďalší partneri ZIS.

33

Meranie doplnkových činností ZIS a predkladanie správ o týchto činnostiach zásadne neprispieva k dosiahnutiu cieľov EIT: len činnosti, ktoré financuje EIT, „sú činnosti, ktoré zo znalostného a inovačného spoločenstva robia znalostné a inovačné spoločenstvo“¹⁷. Účelom tohto grantu je financovať činnosti z prostriedkov EIT, nie 25 % celkových nákladov ZIS. Vylúčenie doplnkových činností ZIS ako podmienky financovania by neovplyvnilo výsledok: ZIS by naďalej vykonávali činnosti financované EIT.

Uvádzaný pákový efekt nie je preukázaný a vierohodný

34

Zahrnutie doplnkových činností ZIS do modelu financovania EIT sa používa na preukázanie jeho pákového efektu. V programe Horizont 2020 sa stanovuje, že „prístup EIT k financovaniu bude pevne založený na silnom pákovom efekte [...]“. Vo výročnej správe EIT za rok 2013 sa uvádza, že „pákový efekt 4: vyše 80 % celkového rozpočtu ZIS pramení z vonkajších zdrojov a každé euro investované z rozpočtu EÚ bude impulzom k vyššej investícii z ďalšieho zdroja“. Komisia v roku 2013 vykázala ako ukazovateľ výkonnosti „posilnený pákový efekt EIT na súkromné a iné verejné finančné zdroje“.

17 „Často kladené otázky o ZIS“ – EIT (2010).

35

Uvádzaný pákový efekt EIT s hodnotou štyri vychádza z predpokladu, že všetky doplnkové činnosti ZIS vykázané partnermi ZIS sú dodatočné, t. j. ich spúšťacím mechanizmom bola intervencia EIT. Nie je to reálny predpoklad, pretože EIT umožnil znalostným a inovačným spoločenstvám spätne deklarovať doplnkové činnosti ZIS: náklady z minulej doplnkovej činnosti ZIS možno deklarovať v bežnom roku nahlásenia súvisiacej činnosti financovanej EIT.

36

Tieto spätne doplnkové činnosti ZIS nie sú dodatočné, pretože ich uskutočnili partneri ZIS bez podpory EIT (pozri príklad v **rámčeku 4**). Spätne doplnkové činnosti ZIS tvoria 450 mil. EUR (22 %) z celkových doplnkových činností ZIS deklarovaných za obdobie rokov 2010 až 2014.

Rámček 4

Finančný pákový efekt nemôže vychádzať zo spätnej činnosti

Partner ZIS môže deklarovať náklady, ktoré vynaložil v predchádzajúcom projekte spoločného výskumu EÚ prebiehajúcom v období od 2010 až 2013 ako doplnkovú činnosť ZIS k činnosti financovanej EIT, ktorá prebiehala v roku 2014. No rozhodnutie vykonať projekt RP7 v roku 2010 bolo prijaté nezávisle od schválenia financovania súvisiacej činnosti zo strany EIT v roku 2014: preto nejde o pákový efekt v tomto konkrétnom prípade.

37

Okrem toho partneri ZIS prispievajú do rozpočtov ZIS najmä materiálne, a nie peňažne: preto existuje vysoké inherentné riziko, že partneri ZIS robia to, čo by boli aj tak robili (mŕtva váha) a EIT deklarujú náklady ako príspevok na doplnkové činnosti ZIS. Partneri ZIS a tri právne subjekty ZIS, s ktorými sme počas tohto auditu viedli rozhovory, potvrdili, že väčšina doplnkových činností ZIS nie je dodatočná: boli by sa vykonali bez existencie EIT. Pri kontrole sa ukázalo, že to tak bolo v prípade každej doplnkovej činnosti ZIS nad dva milióny EUR.

Rámček 5

Príklad doplnkových činností ZIS, ktoré nie sú dodatočné

Partneri ZIS vykázali ako doplnkovú činnosť ZIS náklady na študentov, ktorí neboli študentmi EIT a navštevovali vzdelávacie kurzy, na ktorých sa zúčastňujú aj študenti EIT. Tieto náklady nie sú dodatočné, pretože vzdelávacie kurzy sú súčasťou štandardného vzdelávacieho programu univerzity.

Je nepravdepodobné, že ZIS dosiahnu finančnú udržateľnosť

38

ZIS majú vytvoriť stratégie, aby sa stali finančne udržateľné¹⁸, napriek tomu, že tento cieľ z dlhodobého hľadiska nie je kompatibilný s očakávanou životnosťou ZIS (sedem až pätnásť rokov), ako sa uvádza v zakladajúcom nariadení EIT¹⁹. Pre tento legislatívny nesúlad sa vo všeobecnosti chápe²⁰, že finančný príspevok EIT by mal skončiť v zásade po uplynutí najviac pätnástich rokov, ale že ZIS by mali pokračovať.

39

Partneri ZIS a tri právne subjekty ZIS, s ktorými sme viedli rozhovory, konštatovali, že nie je pravdepodobné, aby sa ZIS stali po pätnástich rokoch finančne nezávislé. V priebehu rokov 2010 – 2014 len jedno ZIS deklarovalo nejaký príjem (400 000 EUR), zatiaľ čo EIT poskytol finančnú injekciu ZIS vo výške viac ako 460 mil. EUR. Dve tretiny respondentov v rámci prieskumu EDA si nemyslí, že je pravdepodobné, aby sa ZIS z dlhodobého hľadiska stali finančne nezávislé.

Nadácii EIT (EITF) sa nepodarilo prilákať dodatočné finančné prostriedky

40

Vo výročnej správe EIT za rok 2010 bolo oznámené vytvorenie EITF, ktorá „... bude slúžiť ako prostriedok na prilákanie a prerozdelenie finančných zdrojov na činnosti EIT, ktoré nespádajú do rozsahu jeho pravidelného financovania (...). Nadácia tak bude zohrávať zásadnú úlohu z hľadiska ochrany finančnej udržateľnosti a autonómie EIT, ako aj posilnenia jeho sociálneho dosahu.“ Nadácia nikdy neprilákala žiadne značné finančné prostriedky a bola zavretá v roku 2014.

Každoročný proces dohody o grante nepredstavuje primeranú podporu pre inovačné činnosti ZIS

41

Podnikateľský plán ZIS, ktorý je prílohou k dohode o grante, je komplexný dokument, v ktorom sa stanovuje výber, opis a riadenie portfólia plánovaných činností ZIS na kalendárny rok. EIT vydáva usmernenia s cieľom objasniť požiadavky podnikateľského plánu z hľadiska štruktúry, obsahu a úrovne podrobnosti.

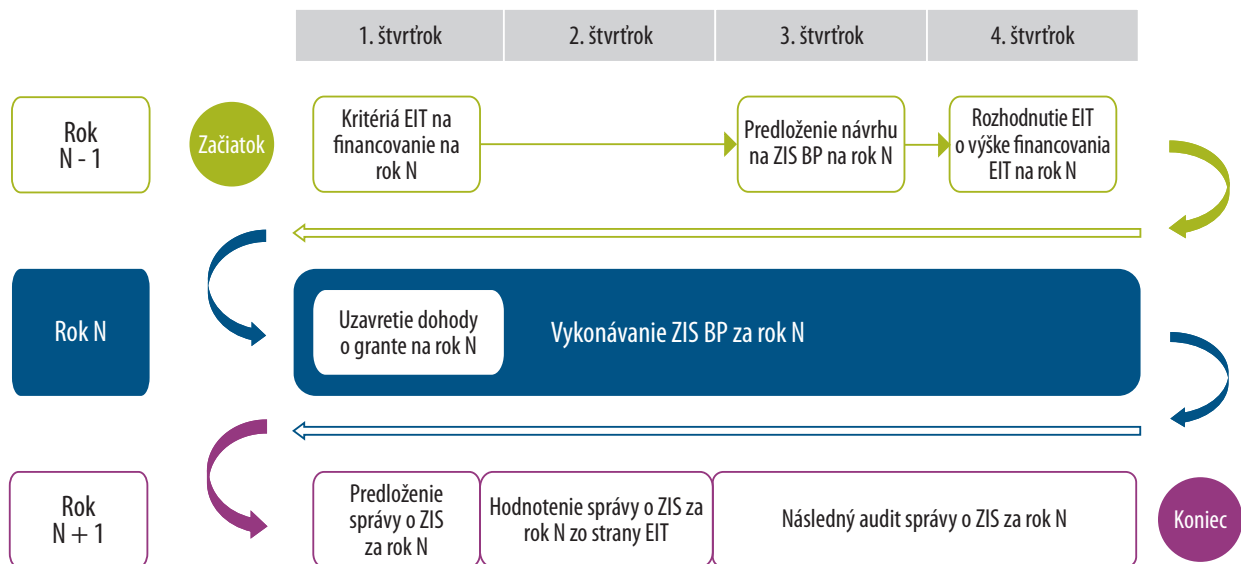
- 18 V článku 6 ods. 2 zmeneného nariadenia, ktorým sa zriaďuje EIT, sa stanovuje: „ZIS majú značnú celkovú autonómiu, pokiaľ ide o vymedzenie svojej vnútornej organizácie a zloženia, ako aj svojho presného programu a pracovných metód. ZIS najmä [...] vypracujú stratégie pre finančnú udržateľnosť.“
- 19 V článku 7b zmeneného nariadenia, ktorým sa zriaďuje EIT, sa stanovuje: „[...] ZIS má zvyčajne trvanie sedem až pätnásť rokov.“
- 20 EIT o tejto skutočnosti výslovne informoval ZIS v roku 2015.

42

Podnikateľský plán ZIS je skôr niečo ako ročný pracovný program so silným dôrazom na krátkodobé hľadisko. Návrh podnikateľského plánu na nadchádzajúci rok je potrebné predložiť EIT najneskôr do konca septembra roka N – 1 – harmonogram dohody o grante a súvisiaci podnikateľský plán pozri na **obrázku 8**. Na to, aby mohlo ZIS túto konečnú lehotu dodržať, musia partneri ZIS do konca druhého štvrťroka určiť a odhadnúť všetky inovačné činnosti, ktoré chcú uskutočniť v ďalšom roku. Partneri ZIS teda musia aspoň so 6-mesačným predstihom predvídať presné inovačné činnosti, ktoré budú vykonávať v ďalšom kalendárnom roku. V rámci akčných línií inovačný projekt je na vyhlásenie súťažnej výzvy na predkladanie návrhov projektov potrebné dodatočné obdobie troch mesiacov. ZIS však počas roka môžu meniť podnikateľské plány a zahrnúť do nich nové inovačné projekty. Formálne sa to rieši dodatkom k ročnej dohode o grante.

Obrázok 8

Harmonogram dohody o grante, súvisiaci podnikateľský plán ZIS a posúdenie správy o výkonnosti ZIS

Zdroj: EIT – Zásady financovania, monitorovania a hodnotenia činností ZIS.

43

Stratégia ZIS by mala byť „založená na spoločnom strednodobom až dlhodobom inovačnom plánovaní v záujme splnenia výziev EIT [...]“²¹. V dohode o grante podpísanej medzi EIT a právnym subjektom ZIS sa však určuje finančný príspevok EIT len na jeden rok. Finančné krytie zo strany EIT je teda zabezpečené len na krytie nákladov deklarovaných na ročnej báze. Finančné krytie v budúcnosti závisí od dostupnosti rozpočtu EIT, ktorý podlieha vplyvu zavedenia Európskeho fondu pre strategické investície – pozri **rámček 6** – a od výsledkov konkurenčného financovania medzi ZIS²².

44

Dvor audítorov síce podporuje konkurenčné financovanie, ale je tu problém s vhodným načasovaním. Keďže o pridelení konkurenčného financovania rozhoduje správna rada EIT na svojom decembrovom zasadaní, výsledky konkurenčného financovania nie sú známe pred koncom roka. Tento stav vytvára pre partnerov ZIS neistotu, keďže niektoré projekty sú odložené, kým sa nevyjasní, či budú, alebo nebudú k dispozícii finančné prostriedky.

21 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 294/2008 z 11. marca 2008, ktorým sa zriaďuje Európsky inovačný a technologický inštitút (Ú. v. EÚ L 97, 9.4.2008, s. 1).

22 O časti ročného grantu sa rozhoduje na základe súťaže medzi ZIS. Týmto spôsobom sa znalostným a inovačným spoločnostiam pridelilo 40 % celkového príspevku EIT v roku 2015. Tento podiel by sa mal časom zvýšiť.

Rámček 6

Európsky fond pre strategické investície (EFSI)²³ a jeho dosah na rozpočet EIT

Európska komisia spustila v novembri 2014 investičný plán pre Európu na obnovenie rastu a investícií v EÚ. Navrhla vytvoriť Európsky fond pre strategické investície (EFSI) zriadený v rámci EIB a spoločne financovaný EÚ a EIB.

Na základe nariadenia o EFSI sa príspevok EÚ pre EIT v priebehu 7-ročného obdobia 2014 – 2020 znížil o 12 %, z 2 711 na 2 383 mil. EUR. Rozpočet EIT na rok 2016 bude znížený z 336 miliónov (pôvodne naplánovaná suma v programe Horizont 2020) na 285 mil. EUR (–15 %). Povedie to k menšiemu množstvu inovačných činností financovaných EIT. V kombinácii s konkurenčným financovaním to vytvára dodatočnú neistotu pre ZIS, ktoré musia vyberať projekty a vypracovať návrhy svojich podnikateľských plánov bez toho, aby mali jasnú predstavu o financovaní, ktoré majú v ďalšom roku/ďalších rokoch k dispozícii.

ZIS môžu nepriamo využívať finančné prostriedky z EFSI, ktoré nahradia určitý pokles v rozpočte EIT.

23 Stanovisko č. 4/2015 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde pre strategické investície a o zmene nariadení (EÚ) č. 1291/2013 a (EÚ) č. 1316/2013 (<http://eca.europa.eu>).

Pripomienky

45

Táto krátkodobá vízia z hľadiska operačného a finančného plánovania nezodpovedá časovému horizontu inovačných činností, ktoré ZIS vykonávajú. Všetci partneri ZIS, ktorých EDA navštívil, uvádzali ako hlavnú nevýhodu podpory inovácií z dlhodobého hľadiska zásadu ročnej platnosti.

46

Akčná línia vzdelávanie sa skladá najmä z magisterských a doktorandských študijných programov. Tieto vzdelávacie programy majú očakávaný časový rámec dvoch a štyroch rokov. Podpísanie viacročnej zmluvy so študentmi EIT predstavuje preto pre partnerov ZIS v oblasti vysokoškolského vzdelávania riziko, pretože je tu právna neistota týkajúca sa financovania, ktoré dostanú v ďalších rokoch. Je to obzvlášť problém pre verejné organizácie (najmä univerzity a výskumné ústavy), ktoré musia uplatňovať prísne finančné pravidlá podľa ich príslušných vnútroštátnych právnych predpisov.

47

Každoročný proces poskytovania grantov je tiež veľkou prekážkou plánovania a koordinovania viacročných inovačných projektov v rámci akčných línií inovácie. Niektoré ZIS začali so špecifickými činnosťami venovanými dlhodobejším projektom, pričom financovanie mali v zásade garantované počas ich životnosti (s procesom priebežného hodnotenia s cieľom zistiť, či je financovaný projekt životaschopný a či pravdepodobne vygeneruje obchodný vplyv – negatívne priebežné hodnotenie by viedlo k ukončeniu financovania riskantnej akcie). Avšak vzhľadom na to, že finančný príspevok EIT je stanovený len na jeden rok, finančné riziká súvisiace s ďalšími rokmi znášajú partneri ZIS: niektoré projekty ZIS budú zrejme musieť byť prerušené alebo zastavené pre nedostatok finančných zdrojov.

48

Na rozdiel od toho granty EÚ na projekty spoločného výskumu sa podpisujú na viacročné obdobie, napríklad granty v rámci programu Marie Skłodowska-Curie ponúkajú výskumným pracovníkom zabezpečené financovanie na obdobia presahujúce dvanásť mesiacov.

49

Počas obdobia rokov 2011 – 2014 boli dohody o grante podpísané v priemere tri mesiace po začiatku kalendárneho roka. Dohody o grante za rok 2015 boli podpísané až v júni 2015. Činnosti, ktoré vykonávali ZIS po 1. januári, nie sú až do podpísania novej ročnej dohody o grante kryté právoplatnou zmluvou. Neskorý podpis spôsobuje prerušenie inovačného procesu, pretože niektorí partneri ZIS nechcú niesť právne a finančné riziká a viazať zdroje, kým nedôjde k podpísaniu dohody o grante.

50

Neskoré podpísanie ročných dohôd o grante spôsobuje i oneskorenie platby predbežného financovania, ktoré EIT vypláca znalostným a inovačným spoločnostiam a ktoré by malo nastať v rámci 30 dní od nadobudnutia účinnosti dohody o grante. Až potom môžu ZIS prerozdeliť peniaze jednotlivým partnerom. Všetky výdavky, ktoré vznikli partnerom do tohto obdobia, preto musia hradiť samotní partneri. Všetky náklady prevyšujúce sumu prijatého predbežného financovania (do 50 %) preplatí EIT v konečnej platbe až v druhej polovici nasledujúceho roka.

24 Rozhodnutie č. 1312/2013.

Existujúce kľúčové ukazovatele výkonnosti nie sú prispôbené účinnému monitorovaniu

51

Podľa strategického inovačného programu²⁴ EIT by mal „v spolupráci s Komisiou a ZIS vytvoriť komplexný systém na monitorovanie príspevku EIT k programu Horizont 2020, vplyvu EIT prostredníctvom jeho vlastných činností a činností ZIS a výsledkov ZIS“. Tento systém zatiaľ nebol zavedený.

52

Základné kľúčové ukazovatele výkonnosti EIT (pozri **rámček 7**) nie sú jasne vymedzené a v priebehu času neboli konzistentné (vymedzenie absolventov, koncept prenosu technológií a prevzatia znalostí, pojem inkubovaných nápadov atď.). Príklad nejasného vymedzenia kľúčových ukazovateľov výkonnosti je uvedený v **rámčeku 8**. Komplikuje sa tým podávanie správ o výkonnosti, najmä keď sa zmenia definície kľúčových ukazovateľov výkonnosti uprostred kalendárneho roka a je potrebná spätná úprava.

Rámček 7

Kľúčové ukazovatele výkonnosti

Existujú tri typy kľúčových ukazovateľov výkonnosti:

1. **Základné kľúčové ukazovatele výkonnosti EIT:** rozlišujeme šesť základných kľúčových ukazovateľov výkonnosti EIT: atraktivnosť vzdelávacích programov; počet nových absolventov; počet inkubovaných podnikateľských nápadov; počet vytvorených startupov alebo podnikov založených ako vedľajší produkt, tzv. spin-offs; prenos znalostí/prevzatie znalostí; spustenie nových alebo zlepšených výrobkov/služieb/procesov na trh. Pokrok pri plnení týchto kľúčových ukazovateľov výkonnosti sa meria na účely konkurenčného financovania.
2. **Konkrétne kľúčové ukazovatele výkonnosti EIT:** slúžia na meranie vlastných činností EIT, monitorovanie jeho operačnej výkonnosti pomocou ukazovateľov, ako sú lehoty na dokončenie dohôd o grante, prijatie správy a vykonanie platby, percento formalizovaných procesov a úroveň spokojnosti s EIT.
3. **Konkrétne kľúčové ukazovatele výkonnosti ZIS** vypracúvajú samotné ZIS.

Nejasné vymedzenie kľúčových ukazovateľov výkonnosti vo vytvorených startupoch

Aby mohol byť startup uznaný, ZIS musí poskytnúť „dôkaz (napr. vyhlásenie o zámere alebo objednávku/faktúru) o tom, že tento startup získal svojho prvého klienta alebo existuje potenciálny prvý zákazník alebo iný dokument, ktorý preukazuje, že startup začal obchodnú činnosť“. Pre nejasnosť týchto kritérií (kto je „potenciálny prvý zákazník“?) ZIS vykladajú toto pravidlo odlišným spôsobom.

53

Je zložité porovnávať tri ZIS pomocou týchto základných kľúčových ukazovateľov výkonnosti. Úvahy, ako je veľkosť startupu, dĺžka trvania kurzu atď., sa v základných kľúčových ukazovateľoch výkonnosti ZIS neberú do úvahy. ZIS navyše pôsobia v rôznych oblastiach, majú rôznu úroveň vývoja, čo viac či menej komplikuje vytváranie startupov, inkubovanie podnikateľských nápadov atď. Samotná kvantitatívna analýza nezohľadňuje rozdielne prostredia, v ktorých tieto tri ZIS pôsobia. Pokrok pri vytváraní konkrétnych kľúčových ukazovateľov výkonnosti ZIS je obmedzený.

54

Niekoľko nedostatkov, ktoré sa zistili pri externom hodnotení v roku 2011, zatiaľ nebolo odstránených: hlavné ukazovatele sú naďalej zamerané skôr na vstupy alebo výstupy než na výsledky alebo dosah a na absolútne hodnoty než na zvýšenie činnosti v dôsledku ZIS²⁵ (pozri tiež bod 99).

Podnikateľskú účasť by bolo možné zlepšiť

55

Podnikateľská komunita by sa mala intenzívne zapájať na strategickej a operačnej úrovni, aby EIT dosiahol úspech. Zabezpečilo by sa tým, že činnosti ZIS budú stimulované trhovými potrebami a ďalej riadené smermi, ktoré budú užitočné pre hospodárstvo a spoločnosť²⁶. Komisár zodpovedný za vzdelávanie, odbornú prípravu a kultúru vo svojom návrhu v roku 2006 zdôraznil význam podnikateľskej komunity: „Podniky budú hlavní partneri na strategickej a operačnej úrovni inštitútu. Spoločnosti sa budú priamo podieľať na výskumných a vzdelávacích činnostiach, čím pomôžu podporiť rozvoj podnikateľského zmysľania medzi absolventmi a výskumnými pracovníkmi.“²⁷ Podniky teda zohrávajú kľúčovú úlohu pri prekleňovaní priepasti medzi výskumom a inováciou.

- 25 Odsek 6.31. Monitorovanie pokroku a účinkov – Externé hodnotenie Európskeho inovačného a technologického inštitútu – Rámcová zmluva o hodnotení a súvisiacich službách (*Monitoring progress and outcomes - External evaluation of the European Institute of Innovation and Technology - Framework Contract on evaluation and related services*) (EAC 03/06), máj 2011.
- 26 KOM(2006) 77 v konečnom znení z 22. februára 2006: Implementácia obnoveného partnerstva pre rast a zamestnanosť – Vybudovanie znalostnej základne: Európsky technologický inštitút.
- 27 Komisia predkladá podrobnosti o svojom pláne pre Európsky inovačný a technologický inštitút, tlačová správa Európskej komisie (IP/06/751), 8. júna 2006.

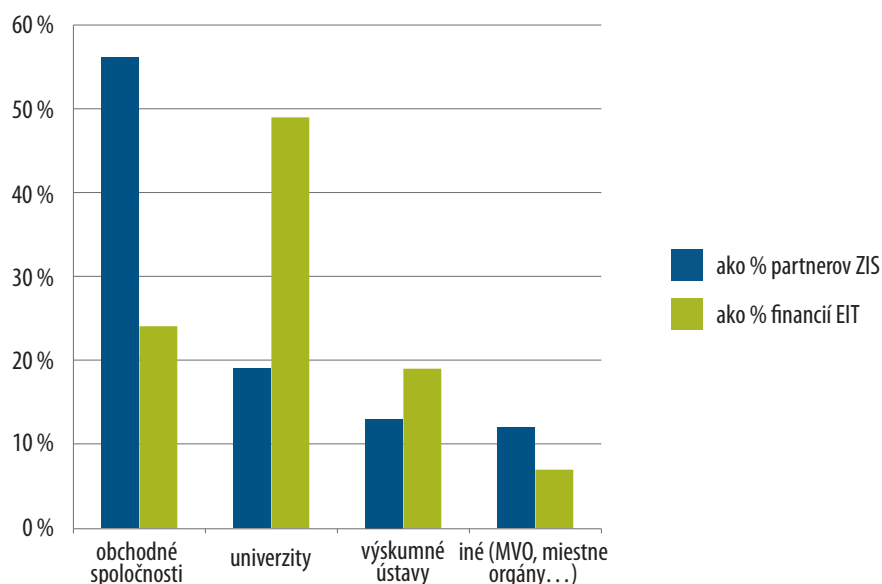
56

Napriek svojmu významu získali podnikateľské organizácie len 24 % finančnej podpory EIT (pozri **obrázok 9**), pričom tvoria 56 % partnerov ZIS. Hoci úroveň finančného príspevku nie je jediným ukazovateľom účasti²⁸, zapojenie podnikateľskej komunity v EIT a ZIS by sa mohlo zlepšiť. Za obdobie 2010 až 2014 boli medzi 40 najväčšími príjemcami finančných prostriedkov EIT len dva podniky.

28 Podniky majú aj iné ako finančné dôvody zapojiť sa do ZIS, napr. spôsob, ako získať prístup k talentovaným študentom, ktorí absolvovali vzdelávacie programy s označením EIT.

Obrázok 9

Rozdelenie podľa typu organizácie počas obdobia 2010 – 2014

Zdroj: EIT.

57

Podnikateľské zainteresované strany vyjadrili svoje obavy, že agenda ZIS je stimulovaná najmä potrebami vyššieho vzdelávania, kým univerzity, s ktorými sme počas tohto auditu viedli rozhovory, vyjadrujú poľutovanie nad tým, že podnikateľská komunita nie je dostatočne zapojená do vývoja vzdelávacích kurzov. V prvých troch rokoch boli projekty realizované v spolupráci, ktoré uskutočnili ZIS, zastavené alebo nevedli k hmatateľným výsledkom, pretože sa dostatočne nezamerali na využitie na trhu. Jednou z príčin bolo aj to, že výber tém na projekty, ktoré má financovať EIT, bol riadený najmä potrebami vyššieho vzdelávania, a nie podnikateľskou komunitou. ZIS odvtedy tento nedostatok odstránili a zabezpečili, aby projekt, ktorý má financovať EIT, viedol k potenciálnemu využitiu na trhu, čím sa vytvorí budúce príjmy.

Model EIT dostatočne nestanovuje ciele na podporu existujúcich MSP

58

MSP sú pri rozvíjaní a uplatňovaní nových technológií zvyčajne pružnejšie a lepšie ako veľké organizácie. Mnohé politiky EÚ pripúšťajú, že MSP majú významnú úlohu. Napriek tomu, že program Horizont 2020 má osobitný cieľ spočívajúci v pridelení aspoň 20 % svojho rozpočtu MSP, EIT v tejto súvislosti nestanovil žiadny cieľ.

59

Zatiaľ čo podľa respondentov prieskumu je „presadzovanie a podpora účasti MSP na inovačných činnostiach“ tretím najdôležitejším cieľom, ktorý by EIT mal dosiahnuť na podporu inovácie v Európe, EIT nestanovil osobitné opatrenia nad rámec opatrení ďalších systémov EÚ na lepšiu podporu existujúcich MSP. Startupy a novovzniknuté podniky sa síce podporujú prostredníctvom podnikateľských inkubátorov ZIS, no existujúce MSP s potenciálom vysokého rastu majú väčšie ťažkosti s plným využívaním podpory, ktorú poskytuje EIT. Konkrétne účasť MSP v rámci akčnej línie projektov orientovaných na inováciu je veľmi obmedzená.

60

Okrem toho všetci partneri ZIS, s ktorými sme viedli rozhovory, uviedli, že cyklus vyplácania grantu je prekážkou, pretože nezodpovedá finančným potrebám MSP. Platobný cyklus ZIS je významným obmedzením pre finančne slabších partnerov, ako sú MSP, ktoré nemajú finančnú kapacitu na pokrytie medzery vo financovaní (pozri bod 50).

61

Údaje, ktoré zozbieral EIT, sú nesystematické, pretože podávanie správ o MSP nie je povinné. Počas obdobia rokov 2010 až 2014 však MSP získali menej ako 5 % finančnej podpory EIT²⁹.

62

Vzhľadom na to, že MSP sú nepriamymi príjemcami a nie sú započítané, širší obraz nemusí byť taký pochmúrny. Respondenti prieskumu uviedli, že partnerstvá ZIS vytvorili prostredie, v ktorom môžu rásť startupy, podniky založené ako vedľajší produkt, tzv. spin-offs, a MSP. ZIS poskytujú podporu startupom/MSP najmä prostredníctvom svojich podnikateľských inkubátorov. Vytváranie lepších podmienok pre MSP stanovením jasných stratégií a cieľov však môže účasť MSP na ZIS len zvyšovať – príklady kritizovania nedostatočne účinnej podpory EIT pre MSP sa nachádzajú v **rámčeku 9**.

29 Údaje o MSP sú k dispozícii len v prípade jedného ZIS.

Príklady kritizovania účasti MSP

„[] EIT neustále chýbal jasný odkaz smerom k MSP [...]“

„MSP sú veľmi dôležité pre inováciu v EÚ a mali by sa zapájať, no v súčasnosti sa dôraz kladie na startupy a veľka byrokracia a neefektívna komunikácia je len pre veľké spoločnosti.“

„MSP nie sú dostatočne zastúpené v správe ZIS, čo bráni tomu, aby sa brali do úvahy ich obmedzenia a záujmy.“

Zdroj: Auditorský prieskum.

Nedostatočné konkrétne synergie a vzájomné dopĺňanie sa

63

Kým neboli vypracované podnikateľské plány na rok 2016, malo ZIS málo účinných podnetov na to, aby vyhľadávalo synergie s ďalším ZIS. Konkurenčné financovanie medzi ZIS je pre ZIS stimulom, aby dosiahlo lepšie výsledky. Odrádza to však od spolupráce medzi nimi, pretože všetky prínosy by mali spoločné a pri financovaní by si konkurovali. Hoci niektoré vedecké témy môžu byť spoločné pre jednotlivé ZIS, najmä medzi ZIS InnoEnergy a ZIS Climate, nie sú žiadne konkrétne dôkazy o výsledku spolupráce medzi ZIS počas kontrolovaného obdobia (2010 – 2014).

64

Veľký počet výskumných a inovačných programov EÚ sťažuje vytváranie synergií medzi nimi. Interakcia medzi ZIS a ďalšími iniciatívami EÚ sa zvyšuje, ale je potrebné ju ďalej rozvíjať.

Niektoré prvky EIT sa prijímajú pozitívne: dôraz na trh, dlhodobá perspektíva, autonómia ZIS a strediská spoločného umiestnenia

65

Kľúčovým rozdielom oproti existujúcim výskumným a inovačným verejným programom je hlavný cieľ EIT spočívajúci v zameraní na trh. Podľa respondentov je hlavný cieľ EIT, t. j. „presun vyššieho vzdelávania, výskumných a inovačných činností na podnikateľský kontext a ich komerčné využitie“, najdôležitejším cieľom, ktorý by sa mal EIT snažiť dosiahnuť.

66

Dlhodobá perspektíva finančnej podpory EIT pre partnerstvo ZIS je jedinečným znakom, ktorý príjemcovia oceňujú. Nástroj EIT v zásade umožňuje strednodobé až dlhodobé plánovanie inovačných činností, ktoré nemôže ponúknuť žiadny iný verejný program. No skutočnosť, že EIT využíva ročné granty, toto tvrdenie oslabuje na úrovni partnerov ZIS (pozri tiež body 42 až 45).

67

Ako sa stanovuje v právnom základe EIT, ZIS „majú značnú celkovú autonómiu, pokiaľ ide o vymedzenie svojej vnútornej organizácie a zloženia, ako aj svojho presného programu a pracovných metód“. Partneri ZIS si túto úroveň autonómie cenia. Uľahčil sa prístup zdola nahor, o ktorý sa inovačné spoločenstvo snaží. Na rozdiel od tradičných verejných programov, keď sa vypracúvajú témy v oblasti výskumu a inovácií pomocou prístupu zhora nadol v súlade s rozpočtovými požiadavkami, koncepcia ZIS umožňuje pri výbere činností väčšiu flexibilitu, čo partneri obzvlášť vítajú.

68

Strediská spoločného umiestnenia (pozri **prílohu I**) predstavujú ďalšiu špecifickosť modelu EIT, ktorú partneri ZIS oceňujú. Stredisko spoločného umiestnenia je tam, kde môže dôjsť k integrácii inovačného trojuholníka. Strediská spoločného umiestnenia sa zakladajú na štyroch tematických alebo regionálnych oblastiach a riadia projekty, vytvárajú plány, spájajú regionálnych partnerov a navrhujú stratégie. Koordinujú a vykonávajú administratívne úlohy partnerov súvisiace so ZIS a ponúkajú spoločný priestor na diskusiu o obavách partnerov. V niektorých prípadoch tiež ponúkajú pracovné priestory pre startupy.

Vykonávanie modelu EIT je potrebné zlepšiť

EIT ešte nie je v plnej miere autonómny

69

EIT ešte nezískal vlastnú úplnú autonómiu. Toto oneskorenie je dlhšie ako zvyčajne: iným orgánom EÚ, ako sú STI (tiež vytvorené v roku 2008) trvalo najviac tri roky, kým získali úplnú finančnú nezávislosť. Podľa GR pre vzdelávanie a kultúru to bolo pre „obmedzené riadenie a manažérske schopnosti vedenia EIT“³⁰. Jednou z pretrvávajúcich príčin tohto stavu je vysoká fluktuácia vyššieho manažmentu (pozri bod 84).

30 Výročná správa o činnosti GR pre vzdelávanie a kultúru za rok 2013.

EIT nenaplnil svoju úlohu investora zameraného na dosah

70

EIT sa často prezentuje ako „inovačný investičný inštitút zameraný na dosah a na podnikanie“. V právnom základe z programu Horizont 2020 sa uvádza, že „EIT [...] uplatňuje prístup orientovaný na výsledky“. Vo svojom trojročnom pracovnom programe na obdobie rokov 2012 – 2014 EIT zdôraznil svoj cieľ stať sa „investorom zameraným na dosah“.

71

Napriek tomu, že bol zriadený a prezentuje sa ako inštitút zameraný na dosah, EIT sa zameriava väčšinou na dodržiavanie pravidiel a na čerpanie svojich vlastných rozpočtových prostriedkov. V septembri 2014 viacerí členovia správnej rady EIT zdôraznili, že je potrebné EIT preorientovať, aby sa stal inštitútom zameraným na dosah. Pred rokom 2015 EIT len zriedkavo zamietol náklady na základe nedostatočnej výkonnosti.

72

Do roku 2015 to, ako EIT posúdil ročnú výkonnosť ZIS, malo malý alebo žiadny dosah na výšku konečnej platby na grant. V ročných hodnoteniach sa často uvádza, že viaceré ciele stanovené v štádiu plánovania nie sú splnené alebo sú len čiastočne splnené, no konečná suma, ktorú predstavoval grant, bola napriek tomu vyplatená (pozri **rámček 10**).

Rámček 10

Príklad nedostatočnej výkonnosti ZIS

V hodnotení podnikateľského plánu ZIS v roku 2013, ktoré vykonali projektoví úradníci EIT s pomocou externých odborníkov, sa uvádzalo, že „... pokiaľ ide o najdôležitejšie body uvedené v podnikateľskom pláne na rok 2013, ZIS Climate dosiahlo len mierny pokrok. (...) V súvislosti s 18 strategickými cieľmi špecifikovanými v podnikateľskom pláne na rok 2013 Climate-ZIS sa podarilo splniť 8 z nich úplne, kým 7 bolo splnených len čiastočne a 3 zatiaľ neboli splnené.“

Mechanizmus konkurenčného financovania podhodnocuje výkonnosť

73

Konkurenčné financovanie by malo byť prispôsobené odmeňovaniu výkonu. 40 % celkovej sumy grantu pre ZIS na rok 2015 bolo pridelených prostredníctvom súťažného konania na základe posúdenia troch pilierov: 1. minulosť: výkonnosť v roku 2013; 2. budúcnosť: podnikateľský plán na rok 2015 a 3. vykonávanie viacročnej stratégie ZIS prostredníctvom vypočutia správnej rady EIT. Každý z troch pilierov mal rovnakú váhu. Vzhľadom na to, že tretí pilier sa pozerá dopredu i dozadu, výkonnosť v minulosti a plány do budúcnosti v skutočnosti získavajú rovnakú váhu. Konkurenčné financovanie EIT teda len čiastočne odmeňuje výkonnosť.

Partneri ZIS nesú značnú administratívnu záťaž a záťaž spojenú s auditom

74

EIT vo veľkej miere kopíroval svoj operačný rámec a procesy z tradičných výskumných programov EÚ, hoci nemal zákonnú povinnosť. Aj keď väčšina programov EÚ financuje jednotlivé projekty, EIT financuje portfólio činností prostredníctvom ZIS. Súvisiace procesy však neboli upravené tak, aby sa zohľadnil tento základný rozdiel. Napríklad pri používaní rovnakej prahovej hodnoty vo výške 325 000 EUR je pravdepodobné, že bude potrebných viac osvedčení, pretože činnosti (na rozdiel od jednoduchých projektov) tento prah často prekročia (pozri bod 79).

75

Náklady vykázané partnermi ZIS podliehajú mnohým finančným kontrolám v tomto operačnom rámci. Viacerí partneri ZIS, s ktorými Dvor audítorov viedol rozhovory alebo ktorí sa zúčastnili na prieskume, sa sťažovali, že niekedy je potrebné poskytnúť rovnaké informácie viackrát.

76

Každoročné podávanie správ o doplnkových činnostiach ZIS v podnikateľských plánoch a vo finančných správach predkladaných ZIS je špecifické pre EIT a prináša značnú záťaž s obmedzenou pridanou hodnotou. Každoročné výkazy výdavkov, ktoré predkladajú ZIS, obsahujú podrobné rozčlenenie výdavkov na doplnkové činnosti ZIS. Audítorské osvedčenia získané na doplnkové činnosti ZIS v roku 2015 sa týkali obdobia 2010 – 2014.

77

Kontroly nákladov, ktoré vykazujú partneri ZIS, sa požadujú podľa právneho rámca, ktorý sa vzťahuje na všetky orgány EÚ (agentúry a spoločné podniky) udeľujúce granty. Tieto kontroly sa vykonávajú predtým (predbežné) a potom (následné), ako ZIS dostane od EIT konečnú platbu na grant.

78

Predbežné kontroly zahŕňajú osvedčenie výkazov výdavkov nezávislým audítorom, ktorého si najal partner ZIS, a niektoré administratívne kontroly, ktoré vykonávajú finanční pracovníci EIT. Následné kontroly vykonáva súkromná audítorská firma najatá EIT, ktorá kontroluje vzorku partnerov ZIS na mieste. Dvor audítorov vykonáva výročný audit, na základe ktorého vydáva stanovisko k spoľahlivosti ročnej účtovnej závierky EIT a k zákonnosti a riadnosti príslušných operácií. K príslušným operáciám účtovnej závierky EIT za rok 2012 a 2013 vydal výroky s výhradou na základe významnej chybovosti. K účtovnej závierke za rok 2014 nebol vydaný výrok s výhradou.

79

Právne ustanovenia i významná chybovosť, ktorú zistil Dvor audítorov, potvrdzujú potrebu účinných finančných kontrol. Existujú však rôzne možnosti, ktoré by mohli zvýšiť efektívnosť požiadaviek na kontrolu a podávanie správ, napr.:

- používanie jednoduchšieho modelu financovania prostredníctvom väčšieho využívania jednorazových platieb a paušálnych sadzieb;
- požiadavka na finančné osvedčenie od nezávislého audítora týkajúce sa vybraných nákladov podľa jednotlivých partnerov ZIS na základe primeraného finančného limitu pre každú činnosť (pozri bod 74);
- zvýšenie finančného limitu, ktorý je v súčasnosti stanovený na 325 000 EUR a ktorý podnieti potrebu osvedčiť výkazy výdavkov.

EIT má nedostatok zdrojov a v minulosti bol zle riadený

80

Ústredie EIT zamestnávalo v období rokov 2011 – 2014 od 40 do 50 zamestnancov. Počet projektových úradníkov je v porovnaní s rozpočtom na grant omnoho nižší ako vo väčšine ostatných výskumných grantových programov EÚ (rozpočet na zamestnanca v rámci RP7 na témy IKT, energia a životné prostredie³¹ bol v rozsahu od 12,5 do 20,4 mil. EUR³²). EIT má jedného špecializovaného projektového úradníka pre každé ZIS, ktorého ročný rozpočet môže dosiahnuť výšku až 400 mil. EUR. Okrem toho traja „prierezoví“ úradníci sú v rámci jednotlivých ZIS zodpovední za akčné línie vzdelávanie, inovácia a podnikanie.

81

Vzhľadom na to, že títo úradníci nemajú vždy dostatočné technické znalosti v súvisiacich oblastiach, EIT zadáva časť hodnotenia projektov externým odborníkom. EIT nemal na hodnotenie správ o výkonnosti za rok 2013 k dispozícii žiadneho vysokého úradníka povereného oblasťou inovácie. Interná kapacita EIT posúdiť operačnú výkonnosť ZIS je preto obmedzená.

82

Napriek veľkému navýšeniu rozpočtu z 309 mil. EUR (2008 – 2013) na 2,7 mld. EUR (2014 – 2020) a skutočnosti, že počet ZIS sa koncom roka 2014 zvýšil z troch na päť, nie je plánované žiadne výrazné zvýšenie počtu pracovných miest. Existuje riziko, že EIT nebude mať dostatočnú kapacitu poradiť si s rozšíreným pracovným zaťažením.

83

Problémom sa stala vysoká fluktuácia zamestnancov a mnohé voľné pracovné miesta v EIT: 25 zo 40 zamestnancov, ktorí na konci roka 2011 pracovali v EIT, do troch rokov odišlo a na konci roka 2013 bolo voľných 30 % pracovných miest (pozri **obrázok 10**). V roku 2015 došlo k poklesu na 16 %. Fluktuácia zamestnancov je však naďalej vysoká a v roku 2015 predstavovala 17 %. V oddelení zodpovednom za technické a finančné posúdenie správ ZIS je voľných niekoľko pracovných miest. EIT ponúka nižšie platové podmienky ako vo väčšine iných orgánov EÚ, čo prispieva k vysokej fluktuácii zamestnancov a miere voľných pracovných miest³³.

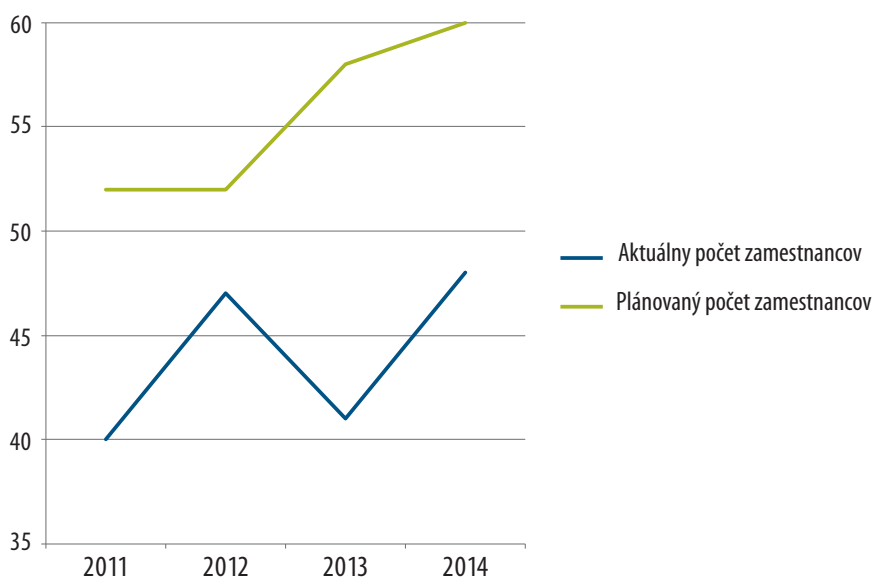
31 Tri témy spojené s prvými tromi ZIS, ktoré zriadil EIT.

32 Osobitná správa č. 2/2013: Zabezpečila Komisia efektívnu implementáciu siedmeho rámcového programu pre výskum? (<http://eca.europa.eu>).

33 Odmeny zamestnancov inštitúcií, agentúr a iných orgánov EÚ sú vynásobené korekčným koeficientom v závislosti od životných nákladov v mieste zamestnania. V prípade Maďarska bol tento koeficient stanovený na 71,4 % na obdobie rokov 2014 – 2015, čo znamená, že zamestnanci pracujúci pre EIT zarobia takmer o 30 % menej ako ich kolegovia zamestnaní v Bruseli.

Obrázok 10

Skutočný verzus plánovaný počet zamestnancov EIT

Zdroj: EIT.

84

Od jeho zriadenia riadili EIT piati odlišní výkonní riaditelia/úradujúci riaditelia (pozri **tabuľku 1**). Dvaja odišli po necelom roku od svojho nástupu. Traja vysoko postavení zamestnanci EIT boli prepustení v roku 2013. K 1. januáru 2015 bolo voľné pracovné miesto vedúceho oddelenia a ďalšie bolo od roku 2013 obsadené dočasne. Rýchle výmeny zamestnancov na úrovni vyššieho manažmentu spôsobujú ťažkosti a oslabujú vedenie a strategickú kontinuitu.

Výkonný riaditeľ EIT

Výkonný riaditeľ	Začiatok funkčného obdobia	Koniec funkčného obdobia	Dĺžka funkčného obdobia
1. riaditeľ ľudských zdrojov GR pre vzdelávanie a kultúru (dočasne)	apríl 2008	október 2009	1,5 roka
2. riaditeľ	1. 11. 2009	31. 8. 2010	10 mesiacov
3. riaditeľ	1. 9. 2010	30. 6. 2011	10 mesiacov
4. riaditeľ	1. 7. 2011	31. 7. 2014	3 roky
5. úradujúci riaditeľ	1. 8. 2014	prebieha	prebieha

Zdroj: EIT.

Finančná podpora EIT je nerovnomerne rozdelená

85

Podstatná časť finančného príspevku EIT v každom ZIS je sústredená medzi niekoľko hlavných partnerov ZIS: 10 najväčších partneri získali od 49 % do 65 % finančnej podpory EIT pre každé ZIS (pozri **tabuľku 2**). V ZIS InnoEnergy predstavujú 10 najväčších partneri takmer dve tretiny príspevku EIT, zvyšok je prerozdelený medzi ďalších 220 partnerov ZIS. Okrem významnej úlohy, ktorú vo všetkých akčných líniách zohrávajú univerzity, možno toto sústredenie podpory vysvetliť dominantnou úlohu hlavných partnerov ZIS, ktorí sa intenzívne zapájajú od založenia ZIS. Na druhej strane väčšina partnerov ZIS dostala v období rokov 2010 – 2014 menej ako 500 000 EUR a 20 % až 58 % z nich dostalo v tomto období menej ako 100 000 EUR.

Tabuľka 2

Rozdelenie finančného príspevku EIT medzi partnerov ZIS

2010 – 2014	Climate-ZIS	ZIS InnoEnergy	EIT Digital
10 najväčších príjemcov ako % celkového financovania EIT	55 %	65 %	49 %
Počet partnerov ZIS, ktorí sa zapájajú do činností financovaných EIT	205	230	114
Počet aktívnych partnerov ZIS, ktorí dostali menej ako 500 000 EUR v %	76 %	85 %	52 %
Počet aktívnych partnerov ZIS, ktorí dostali menej ako 100 000 EUR	83	133	23
Počet aktívnych partnerov ZIS, ktorí dostali menej ako 500 000 EUR v %	40 %	58 %	20 %

Zdroj: EIT.

86

Finančný príspevok EIT je vo veľkej miere sústredený medzi päť krajín (73 %), kým finančnú podporu EIT dostali len dve krajiny z EÚ-12³⁴ (6 %) (pozri **tabuľku 3**). Hrozí, že sa tým ešte viac zdôrazní rozdiel v rámci „dvojrýchlostnej“ Európy a výdavky EIT budú sústredené v krajinách s rozvinutou výskumnou infraštruktúrou (pozri tiež bod 102).

34 EÚ-12 znamená 12 krajín, ktoré pristúpili do EÚ v roku 2004 a 2007.

Tabuľka 3

Finančný príspevok EIT pre každé ZIS rozdelený podľa krajín (2010 – 2014)

V % celkového príspevku EIT	Climate-ZIS	ZIS InnoEnergy	EIT Digital	VŠETKY EIT ¹
Päť najväčších krajín	88 %	85 %	79 %	73 % ²
EÚ-12	4 %	10 %	2 %	6 % ³
Iné	8 %	5 %	19 %	21 %

- 1 Päť najväčších krajín sa líši podľa jednotlivých ZIS, čo vysvetľuje, prečo je celkové percento za 5 najväčších ZIS nižšie ako za príslušné ZIS.
- 2 Piatimi najväčšími krajinami, ktoré získali podporu EIT, sú: Holandsko (24 %), Nemecko (15 %), Francúzsko (13 %), Švédsko (12 %) a Spojené kráľovstvo (9 %).
- 3 Poľsko (4 %) a Maďarsko (2 %) sú dve krajiny EÚ-12, ktoré získali finančnú podporu EIT.

Zdroj: EIT.

ZIS chýba transparentnosť

87

Toto sústredenie finančnej podpory EIT medzi obmedzený počet partnerov by sa malo monitorovať, aby sa zabezpečilo, že to nie je výsledok nespravodlivého pridelovania verejných finančných prostriedkov v rámci ZIS – pozri **rámček 11**. V niektorých prípadoch je partner členom komisie, ktorá preskúmava návrhy a vyberá projekty. Hrozí tu riziko konfliktu záujmov a nedostatočnej dôvery v ZIS. Okrem toho napriek tomu, že vo všeobecnosti je výberový proces dobre zdokumentovaný, keď partneri predkladajú svoje návrhy, nie vždy vedia, komu sú granty napokon pridelené. Takmer polovica respondentov, ktorí odpovedali v prieskume, neverí, že výber činností, ktoré má financovať EIT v rámci ZIS, je spravodlivý a transparentný.

88

Napriek tomu, že existuje veľa komunikačných kanálov, niektorí partneri ZIS vedia málo o napredovaní a konkrétnych výsledkoch projektov, ktoré neriadili. Pri niektorých spoločných projektoch každý partner vykonáva svoju časť, ale nevie o ďalšom vývoji. Nedostatok komunikácie môže obmedzovať šírenie znalostí.

Obavy zo sústredenia finančnej podpory EIT a z nedostatku transparentnosti

Niektorí partneri ZIS vyjadrili svoje obavy a uviedli, že „... existuje niekoľko vplyvných partnerov, ktorí si medzi sebou rozdeľujú financie. Postupy na výber návrhov činností sú vo veľkej miere [nepriehľadné]“ a „EIT je teoreticky dobrá myšlienka, no v praxi slúži len na financovanie prvotných [...] partnerov, ktorými sú najmä veľké organizácie. [...] Okrem toho posúdenie projektov [je] zabezpečené samotnými partnermi, čo predstavuje konflikt záujmov. [...]“

ZIS stimulujú inovačnú sieť a podnikateľskú kultúru, k dnešnému dňu však existuje málo dôkazov o hmatateľných výsledkoch alebo dosahu

89

Vďaka EIT sa v ZIS zoskupilo vyše 500 partnerov z rôznych disciplín, krajín a sektorov. Počet partnerov v prvých troch ZIS vytvorených v roku 2010 sa značne zvýšil: Climate-ZIS vzrástol z 24 partnerov na začiatku roka 2010 na 209 aktívnych partnerov na konci roka 2014, EIT Digital z 31 na 115 a ZIS InnoEnergy z 27 na 242³⁵. V zozname partnerov je niekoľko najväčších európskych spoločností, ako aj najväčšie európske univerzity a výskumné ústavy. Podniky predstavujú 56 % všetkých partnerov ZIS, univerzity 19 % a výskumné ústavy 13 % (pozri **obrázok 9**).

90

Partnerstvo ZIS ponúka nové príležitosti na inováciu (na čom sa zhodlo 86 % respondentov prieskumu). K týmto partnerom patria niektoré z najväčších obchodných spoločností. Pracujú s nimi prestížne inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a výskumné centrá spolu s mestami, regiónmi a mimovládnyimi organizáciami. Prispieva to k zníženiu roztrieštenosti európskeho inovačného priestoru v oblastiach činnosti ZIS. Žiadny iný program EÚ nemá takú celoeurópsku sieť.

91

Partneri ZIS sa vo všeobecnosti zhodujú na tom, že prostredníctvom EIT sa podarilo úspešne zaviesť mnoho vzdelávacích činností: približne 75 % respondentov v prieskume potvrdilo, že partnerstvo ZIS umožnilo vytvoriť vzdelávacie programy, ktoré vytvárajú nové profily podnikateľských a zručných talentov (pozri **rámček 12**).

35 Podľa definície partneri ZIS, ktorí počas obdobia rokov 2010 – 2014 deklarovali náklady na činnosti ZIS.

Program magisterského štúdia EIT Digital (*EIT Digital Master School*)

Program magisterského štúdia EIT Digital ponúka osem hlavných technických odborov a jeden vedľajší odbor v oblasti inovácií a podnikania. Partnerstvo tvorí 20 európskych špičkových univerzít, renomovaní výskumníci a popredné firmy a cieľom tohto partnerstva je poskytovať excelentnosť v oblasti špičkových IKT v kombinácii s odborným vzdelávaním v oblasti inovácie a podnikania s cieľom získať dvojitý diplom a osvedčenie s označením EIT.

92

Všetky opýtané osoby a takmer 80 % respondentov sa v prieskume zhodli na tom, že partnerstvá ZIS podporujú podnikateľskú kultúru tvorivého myslenia. Zatiaľ však nebol posúdený vplyv EIT na zakladanie podnikov ani to, či došlo k skutočnému zvýšeniu úrovne prijatia rizika v Európe. Ukazovateľ „počet vytvorených startupov a nových podnikov“ nie je užitočný bez riadnych súvislostí alebo referenčných hodnôt.

93

Pomocou základných kľúčových ukazovateľov výkonnosti EIT tri ZIS v roku 2014 oznámili, že bolo vytvorených 90 startupov, inkubovaných vyše 400 podnikateľských nápadov, 52 nových a 19 zlepšených produktov, služieb alebo procesov, ako aj 126 prípadov presunu znalostí a 159 prípadov prevzatia znalostí. Sú to ukazovatele založené na výstupoch (pozri bod 54). Napríklad z hodnotiacej správy EIT, ktorá sa týkala EIT Digital, vyplýva, že „inovačné činnosti vyprodukovali málo hmatateľných výsledkov, ak sa berú do úvahy produkty, ktoré majú k trhu blízko“.

94

Výsledky za rok 2014 v oblasti vzdelávania sú zmiešané. Počet magisterských a doktorandských študentov zapísaných do programov s označením EIT v roku 2014 – 2015 vzrástol na takmer tisíc, no zápisy na magisterské a doktorandské školy, ktoré organizovali dve z troch ZIS, nesplnili očakávania. Podľa oznámených informácií je miera predčasného ukončenia pri registrácii študentov, ktorí boli prijatí na programy, obzvlášť vysoká. Okrem toho, keďže nie je k dispozícii riadne monitorovanie, nízky počet prijatých európskych študentov na magisterské a doktorandské programy ZIS vyvoláva ďalšie pochybnosti o európskej pridanej hodnote EIT³⁶, pretože nie je známe, či študenti z tretích krajín zostanú v EÚ, alebo budú pracovať pre organizáciu EÚ.

95

EIT na základe hodnotenia správ ZIS za rok 2014 zistil, že EIT Digital a ZIS Inno-Energy dosiahli počas piatich rokov od svojho založenia len mierny pokrok smerom k integrácii činiteľov vedomostného trojuholníka ZIS.

36 Európska pridaná hodnota je ďalšia hodnota, ktorú vytvára EIT pre EÚ alebo jej členské štáty. Táto hodnota je dodatočná a má európsky rozmer, pretože ju nemohli vytvoriť samotné členské štáty.

Budúcnosť

Nové logo (2015)

96

Počas roka 2015 EIT prijal viaceré opatrenia na riešenie mnohých nedostatkov, na ktoré upozorňuje táto správa. Ich dosah zatiaľ nie je jasný.

Zaviedli sa zásady finančnej udržateľnosti

97

EIT prijal v roku 2015 zásady finančnej udržateľnosti³⁷. V tomto dokumente sú stanovené definície, zásady financovania a stimuly pre ZIS na dosiahnutie finančnej udržateľnosti.

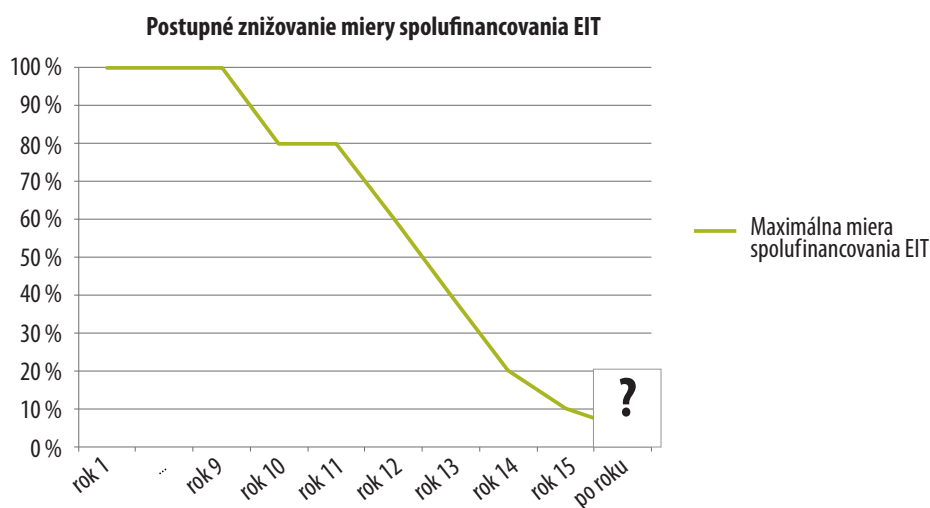
98

Po desiatich rokoch existencie ZIS bude maximálny príspevok EIT pre ZIS postupne znížený zo 100 % nákladov na činnosti financované EIT maximálne na 10 % v roku 15. Po roku 15 sa môže rozhodnúť o vopred vymedzenej minimálnej miere financovania EIT pre ZIS (pozri **obrázok 11**). Zo zásad udržateľnosti nevyplýva, ako ZIS nahradia financovanie EIT. Vypracovanie a vykonávanie stratégií udržateľnosti sa považuje za zodpovednosť ZIS. Podrobné stratégie zatiaľ neboli zavedené. Do roka 2015 dosiahli ZIS v tejto oblasti malý pokrok a EIT pokračoval vo financovaní na úrovni takmer 90 % nákladov na činnosti financované EIT.

37 Rozhodnutie správnej rady EIT č. 4/2015: Zásady finančnej udržateľnosti ZIS.

Obrázok 11

Znižovanie miery spolufinancovania EIT

Zdroj: EDA.

Vymedzenie pojmu doplnkových činností ZIS bolo prehodnotené

99

EIT v roku 2015 zmenil vymedzenie pojmu doplnkových činností ZIS a znalostným a inovačným spoločenstvám poskytol ďalšie usmernenia. Zároveň po prvýkrát preskúmal doplnkové činnosti ZIS za obdobie rokov 2010 – 2014. Toto preskúmanie malo obmedzený rozsah a pozostávalo z dvoch častí: osvedčenie výdavkov súvisiacich s doplnkovými činnosťami ZIS a vykázanými vo finančných výkazoch nezávislými audítormi a preskúmanie proporcionality a existencie jasného prepojenia medzi činnosťami financovanými EIT a doplnkovými činnosťami ZIS zo strany projektových úradníkov EIT.

100

EIT zaviedol aj nové usmernenia na prípravu podnikateľských plánov. Počínajúc dohodami o grante na rok 2016 doplnkové činnosti ZIS budú preskúmané vo fáze hodnotenia podnikateľského plánu, aby sa zabezpečilo jasné prepojenie plánovaných činností financovaných EIT a doplnkových činností ZIS.

Vypracujú sa zrozumiteľnejšie kľúčové ukazovatele výkonnosti

101

V trojročnom pracovnom programe na obdobie rokov 2015 – 2017 EIT uviedol, že zavedie prepracovaný monitorovací systém „zameraný na výsledky a dosah“. V roku 2015 vyhlásil verejnú súťaž na vytvorenie kľúčových ukazovateľov výkonnosti zameraných na výsledky a vytvoril pracovnú skupinu, ktorá sa zaoberala touto otázkou. Okrem toho plánuje vypracovať osobitné kľúčové ukazovatele výkonnosti na meranie výsledkov v oblasti integrácie vedomostného trojuholníka.

EIT sa snaží zapojiť viac krajín

102

Hlavnou zásadou EIT doteraz bola technická excelentnosť, čím sa uprednostňovali partneri v tých členských štátoch, ktoré mali modernú výskumnú a inovačnú infraštruktúru. EIT si uvedomuje, že to viedlo k vysokej geografickej koncentrácii partnerov ZIS v obmedzenom počte členských štátov EÚ (pozri bod 86), a vytvoril regionálny inovačný program, mechanizmus dosahu na lepšiu podporu inovácie v konkrétnych regiónoch a na rozšírenie jeho podpory. Počínajúc rokom 2016 bude na tento účel pridelený ročný konkurenčný príspevok EIT vo výške 10 % znalostným a inovačným spoločenstvám na podporu a začlenenie do regionálneho inovačného programu.

V súčasnosti sa diskutuje o nových rámcových dohodách o partnerstve

103

Na zosúladenie svojho rámca s programom Horizont 2020 sa EIT usiloval o to, aby partneri ZIS podpísali nové rámcové dohody o partnerstve v roku 2015. Zásady riadenia, ktoré sa majú zaviesť pomocou kódexu správania, ako aj navrhované pravidlá pre oblasť duševného vlastníctva, sa stretli so silným odporom. Podpísanie nových rámcových dohôd o partnerstve bolo preto potrebné odložiť.

104

Dospeli sme k záveru, že napriek opodstatnenému účelu komplexný operačný rámec a problémy s riadením EIT bránili jeho celkovej účinnosti. Dosah opatrení, ktoré uskutočnila Komisia a EIT v roku 2015 (pozri body 96 až 103), je ešte potrebné preveriť. Nasledujúce závery a odporúčania sú relevantné a musia sa monitorovať.

Zdôvodnenie

105

Vytvorenie EIT v roku 2008 sa zakladalo na ambicióznej a prelomovej myšlienke: presadzovať inováciu prostredníctvom integrácie troch činiteľov vedomostného trojuholníka. Dôvody na vytvorenie tohto nástroja boli opodstatnené: nedostatočné prepojenie medzi svetmi vzdelávania, vedy a podnikov, nedostatočná podnikateľská kultúra a malý úspech v podobe prenosu výsledkov európskeho výskumu na trh (pozri body 19 až 23). EIT je prvá iniciatíva EÚ, ktorá zahŕňa celý inovačný cyklus na úrovni EÚ, od laboratória po trh, zoskupuje vyše 500 partnerov z rôznych disciplín, ktorí zastupujú akademickú obec, výskum či podnikanie, a ktorého cieľom je vytvoriť kritické množstvo potrebné na riešenie významných spoločenských problémov (pozri body 89 a 90).

Koncepcia

106

Kým niektoré typické znaky EIT boli úspešne navrhnuté (pozri body 65 až 68), iné kľúčové koncepty a strategické prvky neboli od samého začiatku dostatočne zohľadnené (pozri body 24 až 64). Keďže činnosti, ktoré EIT nefinancuje, sú zahrnuté do výpočtu vyplácanej sumy, model financovania je príliš komplexný. „Silný pákový efekt“, o ktorom hovorí EIT, sa zatiaľ nepreukázal.

Závery a odporúčania

Odporúčanie 1 – Komisia by mala Európskemu parlamentu a Rade navrhnúť zmenu právneho základu pre EIT, v rámci ktorého by sa mal zrevidovať model financovania EIT.

Pri určovaní finančného príspevku EIT pre ZIS by sa do základu výpočtu nemali zahŕňať činnosti ZIS, ktoré EIT nefinancuje, ako to bolo v prípade pôvodného právneho základu o vytvorení EIT z roku 2008. Odstránením podmienky 25 % financovania by sa citelne zmiernilo zaťaženie partnerov ZIS, pokiaľ ide o operačné podávanie správ a finančné výkazníctvo. Pákový efekt by sa mal merať na preukázanie úspešnosti EIT, pokiaľ ide o prilákanie dodatočného financovania pre inovácie.

Plánovaný dátum zavedenia: čo najskôr po hodnotení v roku 2017.

107

V koncepcii hlavných operačných procesov sú nedostatky. Podmienky pridelenia finančnej podpory EIT sú nevhodné vzhľadom na potreby partnerov ZIS: ročná platnosť grantu a jeho sústavne neskoré podpisovanie komplikujú bezproblémové vykonávanie inovačných činností, ktoré má EIT v úmysle presadiť (pozri body 41 až 50). Cyklus vyplácania grantu je významným obmedzením pre finančne slabších partnerov, ako sú MSP, ktoré nemajú finančnú kapacitu na predbežné financovanie výdavkov (pozri bod 59).

Odporúčanie 2 – Dohoda o grante EIT by mala: a) zahŕňať dlhšie obdobie ako kalendárny rok a b) mala by byť podpísaná pred začiatkom činností.

Dlhodobejšia perspektíva by ponúkla nielen väčšiu právnu a finančnú bezpečnosť pre partnerov ZIS, ale aj ďalšiu konsolidáciu inovačných činností v súlade s viacročnou stratégiou, ktorú prijali ZIS. Zároveň by zmiernila administratívnu záťaž znížením výročného podávania správ partnerov ZIS a umožnila by posúdiť výkonnosť ZIS počas dlhšieho obdobia. Včasné podpísanie dohody o grante by umožnilo právnu a finančnú kontinuitu inovačných činností ZIS, čím by sa predišlo prerušeniu činností.

Plánovaný dátum zavedenia: dohoda o grante na obdobie začínajúce sa 1. januára 2017.

Vykonávanie a dosah

108

EIT po siedmich rokoch od svojho založenia ešte stále nie je úplne operačne nezávislý od Európskej komisie. EIT nie je predpokladaným inštitútom zameraným na dosah (pozri body 70 až 71). Pri spracúvaní konečnej platby na grant sa dostatočne nezohľadňuje výkonnosť ZIS (pozri bod 72). EIT je v rámci iniciatív EÚ jedinečný nástroj, príliš prísne sa však riadi všeobecným výskumným a inovačným rámcom EÚ (pozri bod 74). EIT má nedostatok zdrojov a v minulosti bol zle riadený (pozri body 80 až 84).

Odporúčanie 3 – EIT by mal opätovne zamerať svoj prístup na dosiahnutie dosahu. Na tento účel sa musí snažiť o väčšiu samostatnosť a využívanie flexibility právneho základu programu Horizont 2020. Mal by predovšetkým prijať osobitné pravidlá prispôbolené potrebám partnerov ZIS. EIT by mal vyriešiť svoje problémy týkajúce sa zamestnancov, aby mohol priebežne monitorovať výkonnosť ZIS.

EIT by mal bezodkladne získať svoju finančnú nezávislosť vzhľadom na to, že pôvodný cieľ stanovený Európskou komisiou bol rok 2010. Poskytnutím väčšej autonómie EIT sa môže len povzbudiť jeho schopnosť vedenia, čo je nevyhnutný predpoklad úspešnosti tohto verejného programu. EIT by okrem toho mal viac zohľadňovať svoje poslanie a stať sa inštitútom zameraným na výsledky, a to prostredníctvom prispôbolenia svojich vlastných pravidiel. Obsadenie voľných pracovných miest a stabilita vo vyššom manažmente je zásadná.

Plánovaný dátum vykonávania: počas roka 2016.

109

EIT prispieva k integrácii vedomostného trojuholníka a podporuje kultúru podnikania. Nie je však jednoduché posúdiť výkonnosť EIT od začiatku činnosti v roku 2010. Chýbajú spoľahlivé a relevantné procesy na podávanie správ a monitorovanie a viditeľné sú len niektoré výsledky (pozri body 51 až 53). Znalostným a inovačným spoločenstvám chýba transparentnosť vo výbere činností financovaných EIT (pozri body 87 až 88).

Odporúčanie 4 – EIT by mal vypracovať analýzu zameranú na dosah. EIT by mal zefektívniť aj svoje procesy monitorovania a predkladania správ.

Dvor audítorov víta rozhodnutie EIT, ktorý v roku 2015 plánuje preskúmať svoje ukazovatele zavedením nového riadiaceho systému pre kľúčové ukazovatele výkonnosti. Tento nový systém by sa mal zamerať na meranie dosahu každého ZIS, keďže súčasné procesy neumožňujú podrobnú analýzu výsledkov činností financovaných EIT. Konkrétne sa v súčasnosti nepreukazuje dosah inovačných činností. Okrem toho na podporu monitorovacieho procesu a lepšie zladenie finančnej analýzy (najmä pre MSP a náklady na riadenie ZIS) by EIT mal zvážiť štandardizáciu procesov finančného výkazníctva v rámci jednotlivých ZIS.

Plánovaný dátum vykonávania: počas roka 2016.

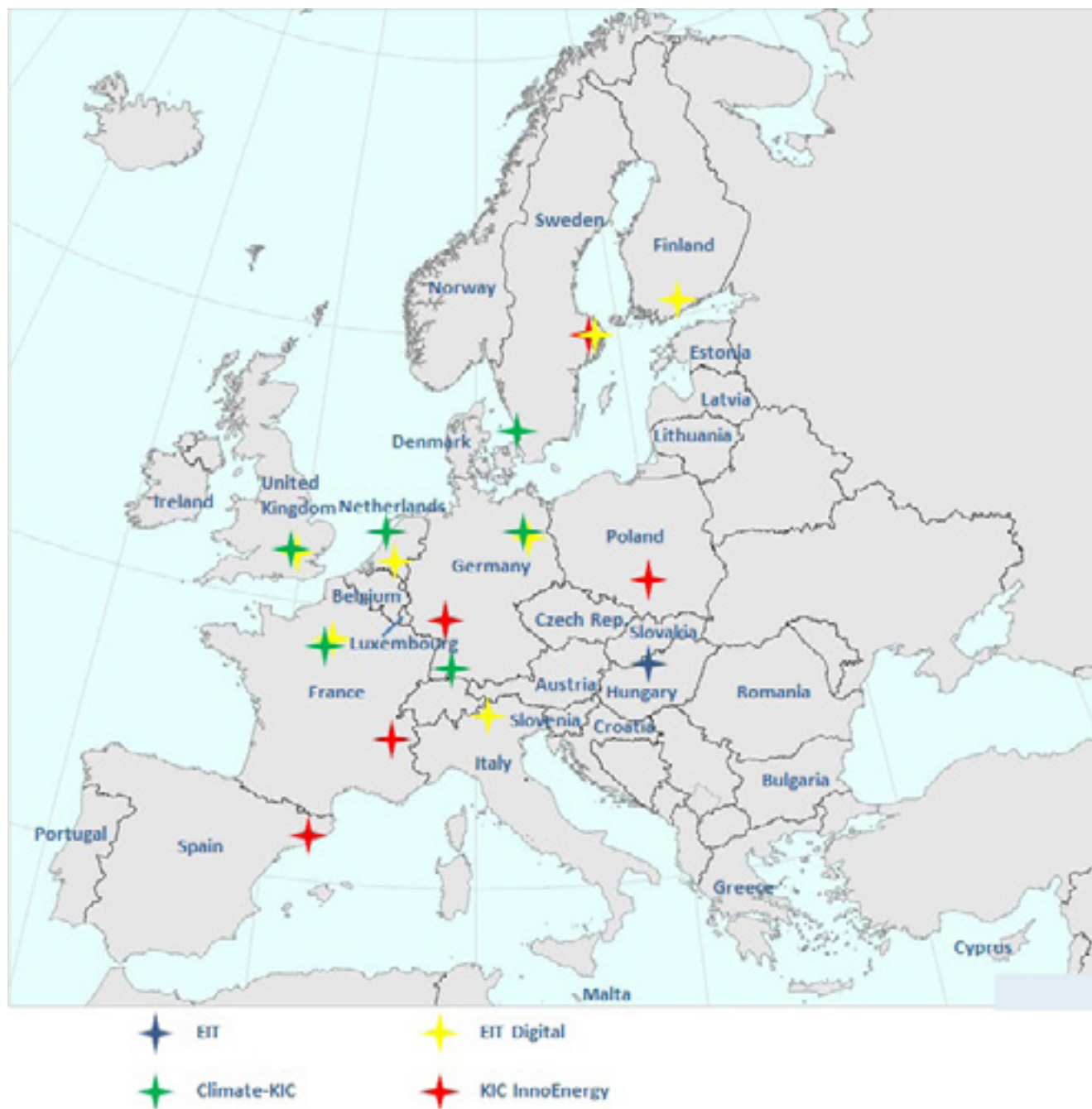
Túto správu prijala komora IV, ktorej predsedá Milan Martin CVIKL, člen Dvora audítorov, v Luxemburgu na svojom zasadnutí 3. februára 2016.

Za Dvor audítorov

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
predseda

Regionálne strediská spoločného umiestnenia v Európe

Zdroj: Na základe Eurostatu.

Ciele EIT

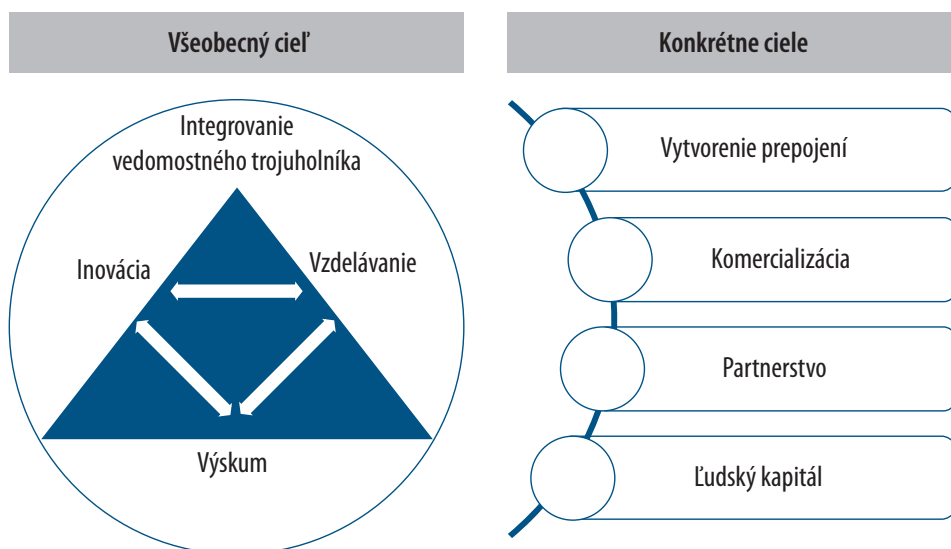
Všeobecným cieľom EIT je „... prispievať k trvalo udržateľnému hospodárskemu rastu a konkurencieschopnosti Európy posilňovaním inovačnej kapacity členských štátov a Únie s cieľom reagovať na hlavné výzvy, ktorým čelí európska spoločnosť. Toto poslanie plní prostredníctvom presadzovania súčinnosti a spolupráce medzi oblasťami vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácie na najvyššej úrovni a prostredníctvom ich integrácie, a to aj podporou podnikania.“¹

Tento všeobecný cieľ bol ďalej upravený právnym základom programu Horizont 2020 do štyroch konkrétnych cieľov na obdobie rokov 2014 – 2020²:

- o vytvoriť prepojenia integráciou vzdelávania a podnikania do výskumu a inovácie;
- o prijať zásady podnikania a prístup orientovaný na výsledky;
- o prekonať roztrieštenosť pomocou dlhodobých integrovaných partnerstiev;
- o podporovať hlavnú devízu Európy: jej vysokotalentovaných ľudí.

Pozri prehľad cieľov EIT na tomto **obrázku**.

Prehľad cieľov EIT

Zdroj: EDA.

1 Článok 3 nariadenia (EÚ) č. 1292/2013.

2 Program Horizont 2020, Rámcový program pre výskum a inovácie.

Medzi ďalšie čiastkové ciele EIT patrí:

- o vytvorenie značky EIT na prilákanie a udržanie najlepších inovátorov z vedomostného trojuholníka;
- o udržateľnosť ZIS;
- o podpora účasti MSP.

EIT má teda v úmysle sústrediť najlepšie mozgy a nápady z univerzít, výskumným centier a súkromných spoločností s cieľom dosiahnuť kritické množstvo na „posilnenie inovačnej kapacity Únie a jej členských štátov a podporu ich kapacity využívať výsledky výskumu pri vytváraní vysokohodnotných výrobkov a služieb“³. Práve túto podporu by sa EIT mal snažiť preukázať.

3 Ako sa stanovuje v časti 1.1 rozhodnutia 1312/2013/EÚ.

Zhrnutie

IV

Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) prijal súbor opatrení na odstránenie nedostatkov v oblasti účinnosti. EIT riešil zložitú operatívnu prácu prostredníctvom pracovnej skupiny pre zjednodušenie, stratégie monitorovania EIT, ako aj zásad dobrej správy a finančnej udržateľnosti. EIT nakoniec posilnil svoju vedúcu úlohu, ako aj štruktúru riadenia a správy.

VI písm. a)

Na prepojenie súkromného a verejného úsilia v oblasti inovácií sú nevyhnutné doplnkové činnosti znalostného a inovačného spoločenstva (ZIS). Popri existujúcich štruktúrach a kapacitách sa nimi meria aj budovanie inovačnej kapacity.

Komisia a EIT uznávajú, že predkladanie správ a monitorovanie doplnkových činností znalostného a inovačného spoločenstva si vyžadujú ďalšiu reflexiu a zlepšenie. Na zlepšenie spôsobu využívania doplnkových činností ZIS v rámci modelu financovania EIT Európsky inovačný a technologický inštitút vykonal v roku 2015 preskúmanie s cieľom predložiť dôkaz, že sumy schválené v období rokov 2010 – 2014 boli primerané a riadne prepojené s činnosťami ZIS s pridanou hodnotou (KAVA) a že bolo dodržané pravidlo financovania v maximálnej výške 25 % celkových výdavkov ZIS. V roku 2015 bolo poskytnuté aj ďalšie usmernenie na posilnenie prepojenia medzi činnosťami ZIS s pridanou hodnotou a doplnkovými činnosťami znalostného a inovačného spoločenstva.

Činnosti ZIS s pridanou hodnotou sú činnosti financované inštitútom EIT a vykonávané partnerskými organizáciami prípadne právnymi subjektmi ZIS, ktoré prispievajú k integrácii vedomostného trojuholníka pozostávajúceho z vysokoškolského vzdelávania, výskumu a inovácie vrátane činností ZIS spojených so zriaďovaním, administratívou a koordináciou a k dosiahnutiu celkových cieľov EIT.

VI písm. b)

Dlhodobé vzťahy medzi ZIS a EIT sa riadia rámcovou dohodou o partnerstve a rozvíjajú sa na základe zmlúv prostredníctvom dohôd o grante, ktoré sú z veľkej časti založené na modeli Horizont 2020. S cieľom umožniť dlhodobé plánovanie a hodnotenie stratégií a činností ZIS bol k rámcovej dohode o partnerstve pripojený strategický program znalostného a inovačného spoločenstva. Tento dokument predstavuje stratégiu ZIS, jeho ciele, očakávaný vplyv a činnosti v kontexte rámcového partnerstva spolu s viacročným obchodným modelom a finančným plánom na dosiahnutie trhových cieľov a strategických medzníkov. Európsky inovačný a technologický inštitút udeľuje osobitné ročné granty pod záštitou rámcových dohôd o partnerstve. Skutočnosť, že granty sa udeľujú na ročnom základe, odráža potrebu rýchleho prispôsobenia meniacemu sa prostrediu, v ktorom prebieha inovácia.

Okrem toho úspech a výsledky mnohých činností EIT, ktoré sú výsledkom práce podnikavých študentov, začínajúcich podnikov a rozvinutých podnikateľských nápadov dokazujú, že model EIT je vhodný na vykonávanie inovačných činností. Pracovná skupina pre zjednodušenie pracuje na zefektívnení ich vykonávania a prijala už rad konkrétnych opatrení a vypracúva plán na dosiahnutie ďalších zjednodušení.

VI písm. c)

Dosiahnutie finančnej udržateľnosti je jedným z najnáročnejších aspektov misie EIT. Od marca 2015, keď inštitút EIT prijal zásady finančnej udržateľnosti, sa podarilo dosiahnuť pokrok v oblasti smerovania k finančnej udržateľnosti. Obe znalostné a inovačné spoločenstvá vymenované v roku 2014 majú vlastné rozsiahle financovanie: jedno z nich je schopné plne financovať všetky náklady na riadenie a réžiu právneho subjektu ZIS v prvom roku prevádzky. Pozri aj odpoveď na bod 38.

Úroveň obchodných záujmov o inovačný model medzi EIT a ZIS je vysoká, čo dokazujú podniky, ktoré tvorí 56 % z celkového počtu partnerov znalostných a inovačných spoločenstiev. Vytvára sa tým vynikajúci potenciál na posilnenie miery podnikateľskej účasti v ZIS, ako sa podrobne uvádza v bodoch 56 až 58.

Podľa zakladajúceho nariadenia Európskeho inovačného a technologického inštitútu by mal EIT pôsobiť prostredníctvom autonómnych partnerstiev založených na excelentnosti medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, výskumnými organizáciami, spoločnosťami a inými zúčastnenými stranami. Zásada excelentnosti predpokladá určitú úroveň koncentrácie v krajinách s vysokou inovačnou kapacitou. EIT však rozbehol rozsiahle iniciatívy na rozšírenie podpory EIT pre vyšší počet prijímajúcich krajín prostredníctvom regionálneho inovačného programu EIT (EIT RIS). Nové usmernenie regionálneho inovačného programu EIT, ktoré EIT vydal v roku 2015, sa vykonáva v obchodných plánoch znalostných a inovačných spoločenstiev na rok 2016 a zabezpečuje rozšírenie účasti. A nakoľko nárast partnerov znalostného a inovačného spoločenstva v posledných mesiacoch na viac ako 800 a otvorenie nových stredísk spoločného umiestnenia v celej Európe prostredníctvom nových ZIS dokazuje, že financovanie už nie je natoľko sústredené iba v niekoľkých krajinách alebo u niekoľkých partnerov.

VI písm. d)

EIT vykonáva dôkladné hodnotenie výkonnosti znalostných a inovačných spoločenstiev. EIT každoročne analyzuje vykonávanie obchodného plánu ZIS prostredníctvom kvantitatívnych ukazovateľov výkonnosti a prostredníctvom kvalitatívnych preskúmaní, ktoré vykonávajú externí odborníci a zamestnanci EIT. EIT vo všeobecnosti vykonáva aj monitorovanie na mieste a tematické preskúmanie činností ZIS. Tieto nástroje spoločne poskytujú veľmi informatívny obraz o výkonnosti ZIS.

Správna rada EIT prijala 3. decembra 2015 komplexnú monitorovaciu stratégiu, ktorou sa budú merať výsledky a vplyv.

VII

Z koncepcie EIT vyplýva, že EIT je zároveň inštitútom zameraným na dosiahnutie vplyvu a zodpovedným poskytovateľom finančných prostriedkov Spoločenstva. EIT nemôže poskytovať finančné prostriedky bez záruky, rovnako ako nemôže financovať nedostatočnú výkonnosť. EIT neustále zlepšuje svoje overovanie výkonnosti znalostných a inovačných spoločenstiev. EIT nedávno zamietol náklady jedného ZIS na činnosť vo výške viac ako 1,5 milióna EUR v dôsledku posúdenia výkonnosti znalostného a inovačného spoločenstva zo strany EIT. EIT ďalej posilňuje svoje posúdenie vplyvu: posledné jarné preskúmanie medzi správnu radou EIT a ZIS bolo zamerané na vplyv; revízia kľúčových ukazovateľov výkonnosti je zameraná na zvýšenie vplyvu; prijatie zásad finančnej udržateľnosti a prebiehajúca štúdia uskutočniteľnosti týkajúca sa vplyvu fondov, to všetko sú dôkazy neustáleho zamerania EIT na vplyv a výkonnosť ZIS (pozri aj odpovede na body 71 až 73).

VIII

Komisia a EIT sú presvedčené, že opatrenia zavedené v roku 2015 vrátane opatrení, na ktoré sa vzťahujú body 97 – 105, riešia hlavné problémy, ktoré zistil Dvor audítorov.

IX bod 1

Komisia a EIT prijímajú toto odporúčanie.

IX bod 2 písm. a)

Komisia a EIT čiastočne prijímajú toto odporúčanie a preskúmajú, do akej miery je možné ďalej rozšíriť viacročnosť.

IX bod 2 písm. b)

Komisia a EIT prijímajú toto odporúčanie.

IX bod 3

EIT a Komisia prijímajú toto odporúčanie.

IX bod 4

Komisia a EIT prijímajú toto odporúčanie. EIT bude naďalej klásť dôraz na vplyv, ktorý sa začal už v priebehu roku 2015.

Úvod

Rámček 2 – Definícia inovácie

EIT od svojho založenia v roku 2008 [nariadenie (ES) č. 294/2008] pôsobí na základe definície inovácie, ktorá zahŕňa vytváranie nových trhov a hodnoty pre spoločnosť. Definíciu, ktorá tu bola použitá, OECD aktualizovala tak, aby vo svojich inovačných stratégiách na roky 2010 a 2015 zohľadnila tento širší pojem¹.

Účel EIT, a teda aj jeho ciele pozostávajú z vymedzenia inovácie, ktorá zahŕňa spoločenské ciele.

Pripomienky

25

Zaradenie EIT do hlavnej zodpovednosti GR pre vzdelávanie a kultúru (ktoré sa takisto plne podieľa na programe Horizont 2020 prostredníctvom svojich akcií v rámci programu Marie Skłodowska-Curie) bolo skutočne spôsobom, ako zabezpečiť, aby bol sektor vyššieho vzdelávania zohľadnený v rámci integrácie vedomostného trojuholníka, ktorý je pre EIT nevyhnutný. Hlavným mechanizmom je na tento účel správna rada EIT, kde bola vždy zabezpečená vyvážená účasť rôznych strán tohto trojuholníka. Komisia (GR pre vzdelávanie a kultúru) prijme potrebné opatrenia, aby zabezpečila dobrú koordináciu medzi príslušnými útvarmi Komisie.

¹ Inovačná stratégia OECD 2015, strana 15 (<http://www.oecd.org/sti/OECD-Innovation-Strategy-2015-CMIN2015-7.pdf>): Oblasť mimo vedy a techniky, ktorá zahŕňa investície do širokého spektra aktív založených na vedomostiach, ktoré prekračujú rámec výskumu a vývoja. Sociálne a organizačné inovácie vrátane nových obchodných modelov sú čoraz dôležitejšie pre doplnenie technologickej inovácie.

Inovačná stratégia OECD 2010, strana 20 (<http://www.oecdbookshop.org/browse.asp?pid=title-detail&lang=en&ds=&ISBN=9789264084704>): Takto definovaná inovácia je pravdaže oveľa širší pojem než výskum a vývoj a je ovplyvnená širokou škálou faktorov, pričom niektoré z nich môžu byť ovplyvnené politikou. Inovácia môže nastať v každom odvetví hospodárstva vrátane verejných služieb ako zdravotníctvo a vzdelávanie.

Odkaz na program Horizont 2020 (https://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/support/reference_terms.html).

26

Koordináciu rôznych útvarov Komisie zabezpečuje GR pre vzdelávanie a kultúru prostredníctvom priamej interakcie medzi ZIS a EIT s príslušnými útvarmi Komisie. GR pre vzdelávanie a kultúru vyvinulo rôzne formáty, ktoré túto interakciu uľahčujú, a to od prevádzkovej až po strategickú úroveň. GR pre vzdelávanie a kultúru každoročne organizuje jednodňovú konferenciu so seminármi, na ktorých sa ZIS a EIT stretávajú s útvarmi Komisie z rôznych generálnych riaditeľstiev. Organizujú sa aj neformálne *ad hoc* stretnutia EIT s útvarmi Komisie alebo ZIS s útvarmi Komisie. GR pre vzdelávanie a kultúru takisto koordinuje konzultácie medzi jednotlivými útvarmi pred prijatím trojročného pracovného programu, do ktorého sú formálne zapojené všetky generálne riaditeľstvá. Všetky dotknuté útvary Komisie sa zúčastňujú na medzirezortnej riadiacej skupine pre strednodobé hodnotenie EIT.

EIT takisto pravidelne a priamo spolupracuje s útvarmi Komisie, najmä, nie však výlučne, s GR pre výskum a inováciu a GR pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP. EIT je napríklad v priamom kontakte s útvarmi GR pre výskum a inováciu, ktoré sa zaoberajú ďalšou výzvou na predkladanie návrhov v rámci výberu ZIS alebo prístupom k IT nástrojom programu Horizont 2020. GR pre vzdelávanie a kultúru podporuje v rámci každoročného stretnutia bilaterálne stretnutia útvarov EIT s cieľom koordinovať celoročnú prácu na konkrétnych iniciatívach.

V roku 2015 GR pre vzdelávanie a kultúru, EIT a GR pre regionálnu politiku nadviazali medzi sebou významné kontakty, pokiaľ ide o spoločné ciele režimu regionálnej integrácie a stratégie pre inteligentnú špecializáciu.

27

Pre inovačný model EIT je nevyhnutná prítomnosť oboch typov činností: odzrkadľuje sa v ňom cieľ budovať inováciu (činnosti financované EIT), a to popri existujúcich štruktúrach a kapacitách (doplnkové činnosti). Komisia a EIT sa domnievajú, že činnosti ZIS s pridanou hodnotou a doplnkové činnosti ZIS tvoria ucelený súbor inovačných činností.

29

Koncepcia doplnkových činností ZIS nebola spočiatku dostatočne podrobne definovaná, ale postupom času sa posilnila (pozri aj body 100 a 101).

Bolo uznané, že prepojenie medzi činnosťami financovanými EIT a doplnkovými činnosťami, ktorými sa tu zaoberá Dvor audítorov, je nedostatočné, a EIT zaviedol v prvej polovici roka 2015 zmeny, ktoré posilnia overenie tohto prepojenia vo fáze obchodného plánovania.

31

EIT výrazne posilnil prepojenie medzi činnosťami financovanými EIT a doplnkovými činnosťami ZIS. Obchodný plán na rok 2015 a dohody o grante prvýkrát zaviedli zásadu proporcionality medzi uvedenými dvoma druhmi činností. Od roku 2016 sa toto prepojenie ďalej upevňovalo: EIT v súčasnosti skúma doplnkové činnosti ZIS vo fáze hodnotenia výročného obchodného plánu ZIS. Výsledok týchto zmien sa prejaví v roku 2016.

EIT takisto zohľadňuje výsledky a výstupy každej konkrétnej doplnkovej činnosti. V prípade dobrého výsledku možno akceptovať relatívne vysoké náklady na doplnkovú činnosť ZIS. Náklady na doplnkové činnosti ZIS musia zodpovedať nákladom na činnosť financovanú EIT a/alebo očakávanému vplyvu; preto možno akceptovať aj relatívne vysoké náklady na doplnkové činnosti ZIS, ak tieto činnosti majú veľký vplyv na presadzovanie poslania ZIS.

32

EIT posilňuje overovanie prepojení na činnosti financované EIT a doplnkové činnosti ZIS vo fáze programovania, t. j. pri hodnotení obchodných plánov, a to od cyklu obchodných plánov na rok 2016. ZIS následne nebudú schopné nahradiť plánované doplnkové činnosti ZIS vo fáze podávania správ bez súhlasu EIT, a už nebude nejasné, či náklady na doplnkové činnosti ZIS sa budú akceptovať vo fáze podávania správ.

Rámček 3 – Príklad doplnkovej činnosti ZIS, v ktorej chýbalo „jasné prepojenie“ na činnosť financovanú EIT

Doplnkové činnosti prispievajú k dosiahnutiu cieľov ZIS dvoma spôsobmi. Môžu buď vychádzať z činností financovaných EIT, alebo môžu tvoriť základ, z ktorého môže EIT financovať ďalšiu inováciu. Využívanie doplnkových činností ZIS ako jediného nástroja financovania predstavuje príliš úzky prístup k inovácii.

EIT okrem toho ešte ďalej dopracoval svoje usmernenie k doplnkovým činnostiam ZIS pre znalostné a inovačné spoločnosti ako súčasť usmernení týkajúcich sa ročného obchodného plánu.

33

Inovácia neprebíha izolovane a vyžaduje si doplnkové činnosti a ekosystémy, v ktorých možno zakotviť činnosti financované EIT.

Komisia a EIT však súhlasia s tým, že definícia doplnkových činností a spôsob presnejšieho merania pákového efektu z financovania EIT si vyžaduje ďalšiu pozornosť. Komisia a EIT preto vítajú návrhy Dvora audítorov. V dôsledku toho už EIT podnikol isté kroky v tomto smere.

35

Doplnkové činnosti ZIS, ktoré poskytujú vedomostnú základňu pre nové činnosti s pridanou hodnotou, budú logicky vždy „retroaktívne“ v tom zmysle, že predmetné doplnkové činnosti ZIS budú dokončené pred začatím činností financovaných EIT.

Niektoré doplnkové činnosti ZIS nebudú mať podľa definície dodatkový charakter. Namiesto toho budú tvoriť základ pre činnosti financované EIT. Tieto činnosti financované EIT môžu neskôr v rámci tohto procesu viesť k ďalšiemu pákovému efektu, keďže vytvárajú produkty, procesy alebo služby, ktoré prinášajú výnosy. Ak nebola zavedená pôvodná doplnková činnosť ZIS, potom sa nemohli prejaviť ani výsledky z činnosti financovanej EIT, ktoré na ňu nadväzovali. Z tohto dôvodu sú v inovačnom modeli EIT potrebné retroaktívne doplnkové činnosti ZIS.

Komisia a EIT zároveň akceptujú, že takéto doplnkové činnosti ZIS nemôžu byť priamo zohľadnené pri výpočte finančného pákového efektu činností financovaných EIT.

Ako už bolo vysvetlené, doplnkové činnosti sú nevyhnutné na účinné fungovanie inovačných systémov a sú v súlade s viacročnou perspektívou.

Rámček 4 – Finančný pákový efekt nemôže pochádzať z retroaktívnej činnosti

Doplňkové činnosti sú potrebné na zabezpečenie základu pre činnosti financované EIT alebo pre ich doplnenie. Nie je možné domnievať sa, že všetky doplňkové činnosti poskytujú pákový efekt, pričom na meranie tohto pákového efektu sú potrebné lepšie definície.

37

Pre fungovanie inovačných systémov sú nevyhnutné vecné príspevky ako doplňkové činnosti alebo peňažné príspevky k doplňkovým činnostiam.

Rámček 5 – Príklad doplňkových činností ZIS, ktoré nepredstavujú dodatočnú činnosť

Začlenenie nových študentov neznamena vždy vyššie náklady, pokiaľ ide o čas, ktorý učitelia venujú konzultáciám, vybavenie laboratórií (najmä na vyučovaní s vysokou praktickou zložkou), vedenie stáží vo firmách (ktoré vyžadujú individuálnu pozornosť) a využívanie univerzitných služieb. Z tohto dôvodu možno náklady na študentov, ktorých nefinancuje EIT, odôvodniť ako diferencované náklady na doplňkové činnosti ZIS vynaložené na kurz financovaný EIT.

38

Finančná udržateľnosť by sa nemala chápať ako úplné zastavenie financovania EIT pre ZIS, ale tak, že financovanie EIT sa zníži na „vopred definovanú minimálnu úroveň“, ako sa uvádza v *Zásadách finančnej udržateľnosti ZIS*, ktoré prijala správna rada EIT 5. marca 2015.

Stále však treba preukázať, že na rozvoj a úspešné vykonanie stratégie zameranej na finančnú udržateľnosť 15 rokov nestačí.

Nadácia EIT Foundation bola založená s cieľom fungovať na inej úrovni a na iný účel ako znalostné a inovačné spoločenstvá. ZIS zvyšujú a zabezpečujú finančné prostriedky so zreteľom na možnú návratnosť investícií a môžu generovať príjmy z vlastných činností, čo v prípade nadácie EIT nikdy neplatilo.

39

Aj keď možno pripustiť, že dosiahnutie finančnej udržateľnosti bude náročné, na hodnotenie je ešte príliš skoro. Organizácia OECD vo svojej inovačnej stratégii na rok 2015 zdôraznila, že pri meraní návratnosti investícií do inovácie je potrebné vziať do úvahy dlhodobú perspektívu. Údaje z prvých piatich rokov operácií ZIS preto nie sú dostatočné na vyvodenie záverov o dlhodobej finančnej udržateľnosti.

EIT posilňoval svoje úsilie v tejto oblasti. EIT v súlade so zásadami finančnej udržateľnosti ZIS v súčasnosti vyvíja šablónu na podávanie správ o finančnej udržateľnosti ZIS, ktorá bude zahrnutá do usmernení o podávaní správ s cieľom zabezpečiť riadne podávanie správ o príjmoch znalostnými a inovačnými spoločenstvami. V oblasti obchodných plánov na rok 2016 a ich posúdenia odborníkmi EIT sa už prejavuje značný pokrok. Všetky ZIS stanovili uvedenú oblasť za jeden zo svojich prioritných cieľov a v súlade s tým sa posudzujú činnosti v záujme dosiahnutia návratnosti príjmov z činností. Napríklad jedno z nových ZIS v plnej miere financuje svoje náklady na riadenie a réžiu z vlastných zdrojov, čo je pevný východiskový bod, ako sa stať finančne udržateľným.

Pokrok, ktorý dosiahli ZIS v oblasti finančnej udržateľnosti, bude vyhodnotený v roku 2016 po prijatí prvých správ. V súlade so zásadami finančnej udržateľnosti budú ZIS dôkladnejšie preskúvané z hľadiska pokroku, ktorý dosiahol EIT po 7 rokoch. EIT takisto zriadil pracovnú skupinu, zamestnal odborníka a spustil niekoľko iniciatív s cieľom podporiť ZIS na ich ceste k finančnej udržateľnosti.

Na základe všetkých týchto dôvodov je ešte príliš skoro vyvodiť záver o finančnej udržateľnosti ZIS za obdobie 10 rokov.

42

Zmena obchodných plánov v priebehu realizácie je pravidelný proces, ktorý poskytuje vysokú mieru flexibility na zahrnutie inovačných projektov, a to aj v posledných mesiacoch trvania dohôd o grante. ZIS túto možnosť do veľkej miery využívali v rokoch 2010 – 2014. EIT schválil v roku 2014 päť zmien, ktoré zahŕňali nové činnosti ZIS.

Usmernenia z roku 2014 na prípravu obchodných plánov ZIS okrem toho umožnili znalostným a inovačným spoločnostiam zahrnúť do obchodného plánu činnosti ZIS s pridanou hodnotou, ktoré nie sú plne špecifikované, až do výšky 15 % rozpočtu. Tento prístup sa analogickým spôsobom dodržiaval v roku 2015, t. j. obchodné plány zahŕňajú opis procesu výberu nových činností a v prípade dostupnosti podrobných údajov sa uvádza aj presná definícia činností.

ZIS majú navyše možnosť previesť až 100 % svojho rozpočtu medzi činnosti zahrnuté do tej istej rozpočtovej kapitoly a až 20 % do rozpočtových kapitol bez predchádzajúceho súhlasu EIT. Toto ustanovenie je oveľa flexibilnejšie a výhodnejšie ako v ktoromkoľvek inom programe EÚ a je ďalším dôkazom toho, že na podporu zmien v rýchlo reagujúcom prostredí boli navrhnuté osobitné mechanizmy, ktoré sú reakciou na potrebu inovačných projektov.

43

Ročný rozpočet EIT závisí od sumy odhlasovanej v ročnom rozpočte EÚ, obyčajne v decembri roku N – 1. Rozpočtové záväzky EIT nemôžu byť vyššie ako finančné prostriedky schválené v rozpočte EÚ. To je dôvod, prečo EIT podpísal so ZIS ročné dohody o grante. Skúmajú sa však aj ďalšie opatrenia, ktorých cieľom je zohľadniť viacročný rozmer niektorých činností, najmä prostredníctvom pracovnej skupiny pre zjednodušenie.

44

Konkurenčný prístup EIT pri prerozdelení finančných prostriedkov je založený na zostavovaní rozpočtu podľa výkonnosti, ktorého súčasťou je neistota, a odmeňuje excelentnosť a vplyv. Zabezpečenie dlhodobej istoty financovania môže ohroziť prístup založený na výsledkoch a vplyve.

Navyše, ako bolo uvedené v odpovediach na body 41 a 44, ZIS majú k dispozícii množstvo nástrojov na zaistenie pred krátkodobými výkyvmi financovania. Patria sem všeobecné nástroje finančného trhu, ako aj flexibilita pri navrhovaní obchodného plánu.

Rámček 6 – Európsky fond pre strategické investície (EFSI)² a jeho vplyv na rozpočet EIT – druhý odsek

Zatiaľ čo finančné prostriedky pre ZIS boli v roku 2016 naozaj znížené, v prípade troch rozvinutých ZIS napriek tomu stačia na udržanie dôležitých obchodných plánov a v prípade dvoch novozriadených ZIS na ich rýchly rast. V roku 2016 bolo pre tri rozvinuté ZIS vyčlenených viac ako 233 miliónov EUR a pre dve nové ZIS 41 miliónov EUR.

² Stanovisko č. 4/2015 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde pre strategické investície a o zmene nariadení (EÚ) č. 1291/2013 a (EÚ) č. 1316/2013.

45

Tvrdenia o nevhodnosti ročných dohôd o grante by mali byť vyvážené s prihliadnutím na iniciatívy, ktoré EIT prijal na skombinovanie ročných perspektív s viacročnými perspektívami. Treba poznamenať, že viacročná perspektíva sa zohľadňuje v rámci ročného konkurenčného pridelovania financií. Okrem konkurenčného pridelovania financií je tu navyše aj prvok podpory financovania v rámci ročného pridelovania financií pre ZIS. Podporné financovanie je rovnomerne rozdelené medzi ZIS a zaisťuje bezpečnosť financovania na vysokej úrovni. Takisto treba poznamenať, že rámcová dohoda o partnerstve poskytuje právny základ a „záväzok“ pre EIT, aby podporoval ZIS v dlhodobom horizonte. Ako už bolo uvedené, ročný grantový cyklus je takisto dostatočne flexibilný na to, aby v priebehu roka zastavil a predstavil inovačné projekty, t. j. ročný cyklus nezamedzuje flexibilitu jednotlivých činností, ale poskytuje celkový rámec plánovania.

46

Jedným z hlavných pilierov činnosti EIT je vzdelávanie. EIT osobitne dbá na to, aby boli jeho vzdelávacie programy primerane financované. Zabezpečenie garantovanej podpory financovania z veľkej časti rozpočtu pre každé ZIS znižuje neistotu v prípade viacročných prioritných činností, ako sú vzdelávacie programy.

47

Zabezpečením podpory financovania sa znižuje riziko prerušenia veľkej časti programu.

Pozri odpoveď Komisie a EIT na body 41 a 44.

48

Dôležitý prvok modelu financovania EIT týkajúci sa podpory financovania poskytuje určitú dlhodobú istotu plánovania.

Pozri odpoveď Komisie a EIT na body 41 a 44.

49

Vzhľadom na ročnú povahu rozpočtu EIT a skutočnosť, že rozpočet EÚ sa spravidla neprijíma skôr než v polovici decembra, preto nemožno dohody o grante za daný rok podpísať pred 1. januárom daného roka. Týmto problémom sa Európsky dvor audítorov prvýkrát zaoberal v osobitnej výročnej správe za rozpočtový rok 2011, ku ktorej EIT predložil pripomienky. EIT sa zaviazal, že zníži rozdiely medzi dátumom začatia opatrenia stanoveným v obchodnom pláne ZIS a dátumom podpísania dohôd o grante. V dôsledku tohto úsilia boli vo februári 2013 a 2014 s tromi ZIS podpísané dohody o grante na roky 2013 a 2014.

Rok 2015 bol výnimočný, keďže ZIS požiadali o odklad pri uplatňovaní novej rámcovej dohody o partnerstve s cieľom objasniť dôsledky konkrétnych ustanovení medzi EIT, ZIS a Európskou komisiou v kontexte zosúladienia s pravidlami programu Horizont 2020. Okrem toho v dôsledku potreby právnych konzultácií trvalo *ex ante* schválenie nových dohôd o grante Komisiou dlhšie než zvyčajne. EIT očakáva, že dohody o grante z roku 2016 budú po zavedení nových rámcových dohôd o partnerstve opäť včas podpísané, t. j. že odklad podpisu v roku 2015 bola jednorazová záležitosť.

50

Aj keď to do roku 2015 bola bežná prax, ZIS by za istých podmienok, ako je spotrebovanie predchádzajúcich predbežných finančných prostriedkov a s výhradou niektorých povinností predbežného vykazovania, mohli požiadať o ďalšie platby predbežného financovania.

Kým EIT by rád poskytol predbežné financovanie až do výšky 70 % udeleného grantu s cieľom pomôcť ZIS pri riadení svojej peňažnej pozície, treba poznamenať, že výška predbežného financovania závisí od dostupnosti platobných úverov, čo je mimo kontroly EIT. V prípade dohody o grante sa na rok 2016 predpokladá, že predbežné financovanie dosiahne okolo 60 %.

ZIS ako silné inovačné siete zahŕňajúce silných priemyselných partnerov a univerzity sú v pozícii vyriešiť peňažné toky napríklad prostredníctvom úverov od bánk, ako to už niektoré ZIS preukázali. To im umožňuje zvýšiť sadzby predbežného financovania partnerom alebo príjemcom (napr. študentom alebo začínajúcim podnikom) v prípade, že peňažný tok spôsobuje problém.

51

Správna rada EIT prijala 3. decembra 2015 stratégiu EIT v oblasti monitorovania, ktorá bude merať údaje týkajúce sa programu Horizont 2020, vplyvu EIT prostredníctvom vlastných činností ZIS a výsledkov ZIS. EIT aktívne prispieva do výročnej správy programu Horizont 2020 v oblasti monitorovania za rok 2014, v ktorej bude mať svoju kapitolu.

52

Predchádzajúce zmeny kľúčových ukazovateľov výkonnosti boli uskutočnené s cieľom doladiť ich koncepciu/význam na zabezpečenie rovnakých podmienok medzi jednotlivými ZIS a s cieľom reagovať na meniaci sa charakter ZIS. K týmto zmenám došlo po konzultácii so ZIS s cieľom odstrániť okrem iného rozdiely v prevádzkových sektoroch a širšom prostredí ZIS.

Postupné zmeny kľúčových ukazovateľov výkonnosti sa preto priamo týkajú zistení v bode 52.

53

EIT vykonáva komplexné analýzy, v ktorých porovnáva ZIS na základe niekoľkých faktorov, nie iba na základe kľúčových ukazovateľov výkonnosti. Vykonávanie obchodného plánu ZIS sa posudzuje prostredníctvom kvantitatívnych ukazovateľov výkonnosti a prostredníctvom kvalitatívnych preskúmaní, ktoré vykonávajú externí odborníci a zamestnanci EIT. EIT vo všeobecnosti vykonáva aj monitorovanie na mieste a tematické preskúmanie činností ZIS. Tieto nástroje spoločne poskytujú veľmi informatívny obraz o rozdieloch medzi ZIS.

54

EIT uznáva, že výsledky a vplyvy možno merať iba kombináciou kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov. Touto otázkou sa komplexne zaoberá stratégia EIT v oblasti monitorovania, ktorú správna rada EIT prijala v decembri 2015, ako aj prebiehajúce preskúmanie kľúčových ukazovateľov výkonnosti uvedené v bode 102.

55

Obchodná komunita je pri riadení ZIS silne zastúpená a zohráva vedúcu úlohu pri formovaní stratégií ZIS. Neúplný zoznam zástupcov príslušných priemyselných odvetví v správnej rade ZIS je takýto:

- EIT Digital: Deutsche Telekom AG, Philips, Nokia, British Telecom, Alcatel-Lucent, Ericsson,
- Climate KIC: Bayer Technology Services GmbH, GDF Suez, South Pole Carbon, Velux A/S,
- KIC InnoEnergy: Total SA, Gas Natural Fenosa, Electricité de France, ABB AB, Areva SA.

56

Úroveň financovania grantov EIT nie je dostatočným meradlom úrovne zapojenia do ZIS. Napríklad finančné prostriedky poskytnuté pre vyššie vzdelávanie sú určené skôr na podporu učebných osnov zameraných na podnikanie a absolventov univerzít, čo je priamym prínosom pre podnikanie. Pri meraní účasti by sa mal zohľadniť počet partnerov, keďže ide skôr o priame meranie atraktivity ZIS, ako aj o charakter podporovaných činností než o typ inštitúcie, ktorá ho vykonáva.

57

Úlohou EIT a ZIS je riešiť celoeurópsky problém nízkej úrovne spolupráce medzi univerzitami a podnikmi. To je dôvod, prečo je obchodná komunita pri riadení ZIS silne zastúpená a zohráva vedúcu úlohu pri formovaní stratégií ZIS. Dalo sa však očakávať, že pri dosahovaní požadovanej úrovne spolupráce medzi univerzitami a podnikmi budú spočiatku problémy. V záujme ich odstránenia EIT zmenil usmernenia pre obchodné plány a predložil ZIS strategické návrhy. ZIS takisto zmenili svoje vnútorné predpisy a postupy.

Pokrok, ktorý v tejto oblasti dosiahli EIT a ZIS, dokazuje, že model ZIS je vhodný pre rozvoj dlhodobej spolupráce medzi univerzitami, výskumom a podnikmi, a sme presvedčení, že tieto výsledky sa v budúcnosti budú ďalej zlepšovať.

58

Aj keď EIT nemá stanovený cieľ v podobe podielu z rozpočtu pre malé a stredné podniky (MSP), má kvantifikované ciele pre tvorbu MSP. Začínajúce MSP vytvorené EIT sú jedným z kľúčových ukazovateľov výkonnosti EIT, a preto sú vysoko motivované. Prvé tri vlny ZIS uviedli, že za rok 2014 bolo vytvorených 90 nových začínajúcich podnikov, pričom všetky boli MSP v súlade s definíciou odporúčania Komisie [K(2003) 1422]. Okrem toho boli z čiastkových grantov alebo prostredníctvom poskytovania služieb v katalyzátoroch ZIS podporované mnohé ďalšie existujúce malé podniky.

59

EIT dosiahol mimoriadne výsledky pri propagácii a podpore účasti MSP na činnostiach týkajúcich sa inovácie.

Mnohé činnosti EIT sú zamerané konkrétne na malé a stredné podniky. Ako finančný stimul pre MSP dokonca EIT dostal osobitnú výnimku z nariadenia o rozpočtových pravidlách EÚ v období rokov 2010 – 2013, ktorá malým a stredným podnikom ako partnerom ZIS umožnila požiadať okrem priamych nákladov aj o preplatenie 40 % nepriamych nákladov v porovnaní s 20 % povolenými pre spoločnosti, ktoré nie sú MSP.

Pokiaľ ide o ciele podporu pre existujúce MSP, partnerstvá ZIS poskytujú silný ekosystém, v rámci ktorého môžu získať podporu. Existujúce MSP s mimoriadnym inovačným potenciálom by tak v ideálnom prípade mohli vstúpiť do partnerstva ZIS a plne využívať podporu, ktorú poskytuje EIT. V dôsledku toho sa čoraz väčší počet MSP pripája k ZIS, a to buď ako partneri, alebo ako príjemcovia čiastkových grantov ZIS a príjemcovia služieb týkajúcich sa zakladania a stimulovania podnikov.

60

Keďže cieľom ZIS je stať sa finančne udržateľnými a sú schopné využívať finančné nástroje (napr. bankové úvery) a iné zdroje príjmov, než je financovanie EIT, dokážu zabezpečiť, aby platby určené pre MSP prebehli včas bez ohľadu na to, kedy boli prijaté finančné prostriedky od EIT. EIT nie je v pozícii, aby určoval platobné podmienky pre ZIS vzhľadom na zmluvné vzťahy, ktoré majú s partnermi, keďže ZIS sú v tomto ohľade samostatné. Keďže výška podporných platieb pre MSP je v porovnaní s celkovým programom obmedzená, ZIS majú možnosť zvýšiť zálohové platby pre MSP prostredníctvom primeraného riadenia peňažných tokov (odpovede Komisie a EIT na body 41 a 44 obsahujú ďalšie príklady flexibility financovania ZIS).

61

EIT systematicky zhromažďuje informácie o postavení nových partnerov ZIS na základe ich pripojenia k znalostným a inovačným spoločenstvám. EIT má preto aktuálne informácie o počte partnerov ZIS, ktorí sú malými a strednými podnikmi.

Počas prvých rokov existencie ZIS sú okrem toho v prevahe väčšie organizácie v prvom rade preto, lebo sú schopné vypracovať solídny strategický program a víťazný návrh, ktorý bude vybraný ako ZIS. MSP sa k znalostným a inovačným spoločenstvám pripájajú spravidla v neskoršej fáze, keď ich účasť predstavuje pre činnosti vytvoreného partnerstva pridanú hodnotu.

ZIS InnoEnergy malo napríklad v období rokov 2010 – 2013 za partnerov 25 MSP. V roku 2014 sa však k ZIS InnoEnergy pripojilo 55 nových MSP a v roku 2015 ďalších 50 nových MSP, čím sa počet partnerov MSP zvýšil na 130.

Mnohé MSP sa podieľajú na programe EIT – ZIS a sú konečnými príjemcami grantu EIT prostredníctvom subdodávok alebo dohôd o udeľovaní čiastkových grantov s ostatnými partnermi ZIS, ako sú univerzity, výskumné centrá alebo priemyselné podniky. Akceleračné a inkubačné programy ZIS sú zamerané najmä na začínajúce MSP a EIT disponuje znalostným a inovačným spoločenstvom, ktoré sleduje vznik nových MSP. Rastúci počet MSP v partnerstvách znalostného a inovačného spoločenstva, ako aj prostredníctvom grantov EIT prirodzene povedie k vyššiemu podielu grantov čerpaných aj MSP.

62

EIT aktívne podporuje malé a stredné podniky. Na vytvorenie začínajúcich podnikov sú stanovené jasné ciele, pričom ide o jeden z hlavných kľúčových ukazovateľov výkonnosti EIT.

Pozri odpoveď Komisie a EIT na bod 57.

64

Podpora synergií a komplementárnosti s ostatnými iniciatívami EÚ je pre EIT a GR pre vzdelávanie a kultúru prioritou. Tento cieľ je stanovený v programe a nariadení EIT pre strategickú inováciu.

Synergie a komplementárnosť sprostredkúva GR pre vzdelávanie a kultúru a EIT (napr. výročná schôdza s útvarmi Komisie, EIT a ZIS, ako aj výberové kritériá pre nové ZIS), ktoré sa zavádzajú do modelu ZIS, ktorého prvky odrážajú ciele a skúsenosti získané z ostatných programov EÚ (napr. pojem vedomostný trojuholník odráža aspekty programu Erasmus+ a dialógu medzi univerzitami a podnikmi; pojem strediska spoločného umiestnenia je odrazom regionálnej politiky EÚ; prístup spoločenských výziev je tiež predmetom programu Horizont 2020; model financovania EIT vychádza zo skúseností získaných v rámci iných programov). V rámci tematických oblastí ZIS, ako je EIT Digital, existujú konkrétne príklady synergií: verejno-súkromné partnerstvá Future Internet a Big Data, ZIS InnoEnergy; SET Plan a Climate-KIC: spolupráca s GR pre oblasť klímy na príprave konferencie OSN o zmene klímy, ktorá sa konala v decembri 2015 v Paríži.

EIT naďalej podporuje súčinnosť na úrovni konkrétnych projektov, naposledy v kontexte Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI), európskej spolupráce v oblasti vedy a techniky (COST) a Európskej vesmírnej agentúry (ESA).

69

EIT už požiadal o začatie tohto procesu s cieľom dosiahnuť úplnú finančnú autonómiu. Tento proces bude podľa očakávania ukončený do konca roka 2016.

71

Okrem zabezpečenia súladu s pravidlami EIT v čoraz väčšej miere odmeňuje aj výkonnosť a stimuluje vplyv. Napríklad nedostatočná výkonnosť bude mať čoraz väčší negatívny vplyv na rozpočet ZIS. V rámci zásad finančnej udržateľnosti ZIS bude mať rozpočet EIT pre znalostné a inovačné spoločenstvá čoraz väčší podiel konkurenčného financovania. Keďže tento podiel – ktorý odmeňuje výkonnosť – sa postupom času zvyšuje, ZIS s nízkou výkonnosťou bude mať čoraz väčší finančný stimul, aby sa zlepšilo.

72

EIT v roku 2015 posilnil priamy vplyv nízkej výkonnosti na splatné sumy – EIT neakceptuje žiadosť ZIS o úhradu časti výdavkov, ak vykonávanie činnosti nebolo dostatočné. Pozri odpovede Komisie a EIT na bod VII zhrnutia.

EIT po intervencii Dvora audítorov pokračoval v posilňovaní overovania nákladov vo výročných správach o audite. EIT do veľkej miery odmeňuje výkonnosť, pričom zároveň zaisťuje vysokú úroveň zabezpečenia oprávnenosti nákladov.

74

EIT a Komisia považujú prahovú hodnotu podľa článku 34 pravidiel účasti na programe Horizont 2020 za primeranú na vyplácanie grantov EIT znalostným a inovačným spoločnostiam. Považujeme za primerané požadovať od príjemcu finančných prostriedkov z EÚ/EIT, ktorý žiada o ročný grant presahujúci sumu 325 000 EUR, osvedčenie o audite. EIT bude v každom prípade potrebovať osobitnú výnimku z článku 34 pravidiel účasti na programe Horizont 2020 s cieľom použiť na granty požadované účastníkmi odlišnú alebo vyššiu prahovú hodnotu, než je 325 000 EUR.

Pozri tiež odpovede Komisie a EIT na body 79 a 80.

76

Treba poznamenať, že „finančné správy“ už nie sú špecifické pre EIT, keďže správy o nákladoch boli úplne v súlade so šablónami programu Horizont 2020, počnúc dohodami o grante z roku 2016.

79 druhá zarážka

Toto odporúčanie by si vyžadovalo osobitnú výnimku z pravidiel účasti na programe Horizont 2020 a nariadenia o rozpočtových pravidlách³.

79 tretia zarážka

Toto odporúčanie prekračuje rámec kontroly EIT, keďže by si vyžadovalo osobitnú výnimku z pravidiel účasti na programe Horizont 2020 a nariadenia o rozpočtových pravidlách⁴.

81

Externalizácia technického posudzovania projektov je v programoch výskumu a vývoja bežnou praxou. Deje sa to najmä v prípade veľmi zložitých projektov, ktoré pokrývajú a zahŕňajú niekoľko oblastí činnosti, ako je vzdelávanie, inovácie a podnikanie.

83

Treba poznamenať, že EIT zlepšil trend fluktuácie zamestnancov od roku 2013. Nízky koeficient krajiny pre Maďarsko (v súčasnosti 69 %) je významným faktorom, ktorý prispieva k fluktuácii zamestnancov. Je to však mimo kontroly EIT.

84

V schopnosti riadenia EIT medzitým došlo k výrazným zlepšeniam. Voľná pozícia riaditeľa útvaru bola obsadená a v súčasnosti prebieha výber na ďalšieho riaditeľa útvaru. Okrem toho prebieha aj výber na riaditeľa EIT.

3 https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/leg/finreg/Pages/leg-020-08_finreg2012.aspx#fr135.

4 https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/leg/finreg/Pages/leg-020-08_finreg2012.aspx#fr135.

86

Z dôvodu zamerania EIT na excelentnosť je len prirodzené, že krajiny, ktoré majú vyššiu inovačnú kapacitu, sú v ZIS výraznejšie zastúpené. Aj keď má EIT jasný cieľ posilniť existujúce schopnosti a centrá excelentnosti v Európe, zabezpečuje aj poskytovanie výhod pre tie oblasti Únie, ktoré do ZIS nie sú priamo zapojené, a to prostredníctvom regionálneho inovačného programu EIT.

Rámček 11 – Obavy z koncentrácie finančnej podpory EIT a nedostatočnej transparentnosti

Medzi stranami vedomostného trojuholníka panuje primeraná rovnováha, pokiaľ ide o distribúciu partnerov, ako aj financovanie. ZIS stanovili na výber projektov jasné postupy, ktoré zabezpečujú kontrolu kvality a transparentnosť.

89

Začínajú sa objavovať dôkazy o výsledkoch EIT. EIT vyprodukoval viac ako 1 000 absolventov podnikania, mnohé začínajúce podniky, sériu úspechov a silnú celoeurópsku sieť stredísk spoločného umiestnenia a katalyzátory podnikania a podporil kultúru podnikania.

92

Preskúmanie zakladania podnikov, ktoré bolo dokončené v novembri 2015, poskytuje pevný dôkaz o pridanej hodnote, ktorú prinášajú stimulačné programy EIT/ZIS, a pre podporované podniky sú k dispozícii súbory podmienok, ktoré preukazujú významné výsledky z podpory EIT na zakladanie podnikov.

93

ZIS ukazujú, že boli poskytnuté významné výstupy, z ktorých mnohé boli v súčasnosti premietnuté do hmatateľných výsledkov (uvedené príklady pozri v bode 90).

94

Je potrebné zdôrazniť, že študenti, ktorí nepochádzajú z Európy, sa po ukončení štúdia takisto začleňujú do európskych spoločností alebo zakladajú vlastné podniky, čím pre našu spoločnosť vytvárajú vplyv a pridanú hodnotu. Znalostné a inovačné spoločenstvá EIT vytvorili prostredie, v ktorom sa znížili rozdiely medzi akademickou obcou a oblasťou obchodu, a preto majú takíto študenti po ukončení štúdia otvorenú cestu, pokiaľ ide o prácu pre obchodných partnerov ZIS, a tak môžu zostať v Európe.

98

V súlade s článkom 6 ods. 2 písm. e) zakladajúceho nariadenia EIT zaviedli všetky tri prvé vlny ZIS stratégie pre finančnú udržateľnosť. Súhrn týchto stratégií bol predstavený v obchodných plánoch ZIS od roku 2014. V prípade obchodného plánu na rok 2016 sa odborníci EIT konkrétne zamerali na otázky finančnej udržateľnosti a vyhodnocovali plány pre každé ZIS.

103

Začiatkom roka 2016 budú podpísané nové rámcové dohody o partnerstve.

Závery a odporúčania

Odporúčanie č. 1

Komisia a EIT prijímajú toto odporúčanie.

Každý návrh na zmenu právnych predpisov bude musieť byť vypracovaný v súlade so zásadami lepšej právnej regulácie, najmä so zásadou „najprv hodnotenie“. Podľa právneho základu EIT je Komisia povinná vyhodnotiť EIT do konca roka 2017 a v súčasnosti sa pripravuje hodnotenie za účasti všetkých relevantných útvarov Komisie.

V rámci tohto hodnotenia sa zohľadní aj kritické stanovisko auditu a k tomuto auditu budú mať prístup nezávislí hodnotitelia. Na základe výsledkov hodnotenia budú prijaté ďalšie budúce kroky, a to v súlade so zásadami lepšej právnej regulácie.

Komisia prijme stanovisko k zmene právneho základu EIT na základe zistení nezávislého odborného hodnotenia a výsledku tohto auditu.

107

Pozri odpovede Komisie a EIT na body 40 až 49 a 60, ktoré sú zhrnutím ich pozície k týmto otázkam.

Odporúčanie č. 2 písm. a)

Komisia a EIT čiastočne prijímajú toto odporúčanie a preskúmajú, do akej miery je možné ďalej rozšíriť viacročnosť.

Odporúčanie č. 2 písm. b)

Komisia a EIT prijímajú toto odporúčanie.

Pre a): úplné preskúmanie do jari 2017 a implementáciu (ktorá je podmienkou tohto preskúmania) do roku 2018.

108

Pozri odpovede Komisie a EIT na tieto body, ktoré sú zhrnutím ich pozície k týmto otázkam.

Odporúčanie č. 3

EIT a Komisia prijímajú toto odporúčanie.

109

Pozri odpovede Komisie a EIT na tieto body, ktoré sú zhrnutím ich pozície k týmto otázkam.

Odporúčanie č. 4

Komisia a EIT prijímajú toto odporúčanie.

EIT bude naďalej klásť dôraz na vplyv, ktorý sa začal už v priebehu roku 2015.

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- jeden kus:
prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- viac kusov alebo plagátov/máp:
na zastúpeniach Európskej únie (http://ec.europa.eu/represent_sk.htm); v delegáciách,
ktoré sídlia v nečlenských krajinách EÚ (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sk.htm);
kontaktovaním služby Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sk.htm);
na bezplatnom telefónnom čísle 00 800 6 7 8 9 10 11 (v rámci EÚ) (*).

(*) Za poskytnutie informácií sa neplatí, podobne ako za väčšinu hovorov (niektorí mobilní operátori, verejné telefónne automaty alebo hotely si však môžu účtovať poplatok).

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT) má ambiciózny cieľ, ktorým je posilniť prepojenie medzi vzdelávaním, vedou a podnikmi a stať sa tak hnacím motorom inovácie v EÚ. Dospeli sme k záveru, že napriek opodstatnenému účelu komplexný operačný rámec a problémy s riadením EIT bránili jeho celkovej účinnosti. Zistili sme viaceré nedostatky týkajúce sa modelu financovania EIT, mechanizmov podávania správ medzi EIT a znalostnými a inovačnými spoločenstvami a finančnej udržateľnosti ZIS. EIT po siedmich rokoch od svojho založenia ešte nie je úplne operačne nezávislý od Európskej komisie. Táto skutočnosť obmedzuje jeho rozhodovanie. Ak sa EIT chce stať prelomovým inovačným inštitútom, ako bolo pôvodným zámerom, je potrebné vykonať výrazné legislatívne a operačné úpravy, ktoré lepšie pomôžu realizovať inovačný potenciál EÚ.

EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

Úrad pre publikácie